

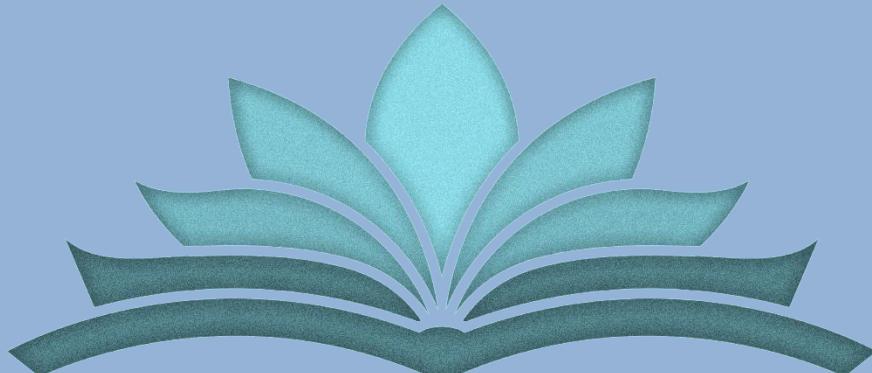

مرکز نشر و انتشار کتب علمی

نشریه تازه‌های اطلاع‌رسانی و مهارت‌های اطلاع‌یابی

شماره ۵۲ - تابستان ۱۴۰۱ - ISSN: 1684-7989

صاحب امتیاز: مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی

سردییر: دکتر زهره عباسی

مدیر داخلی: دکتر محبوه فراشباشی آستانه

طراح و صفحه‌آرا: اعظم عبادی

کاکتابخانه‌ها و کتابداران در دوران پساکرونای / دکتر زهره عباسی

یادگیری مجازی: خدمتی تحول آفرین در کتابخانه‌های دانشگاهی / ترجمه نفیسه دری فر

کاربرد هوش مصنوعی در کتابخانه هوشمند / ترجمه مینا فرجزاده

نقش کتابداران دانشگاهی در ایجاد امید و انگیزه در کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی (دانشجویان) / کبری نگهبان و آزاد صالح آبادی

اینفوگرافیک: ابزارهای ارتباطی جدید در عصر دیجیتال / ترجمه شهناز غلامحسین نژاد

به کارگیری اصول رانگاناتان در مجموعه‌سازی بخش سفارشات کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد / رقیه دهستانی

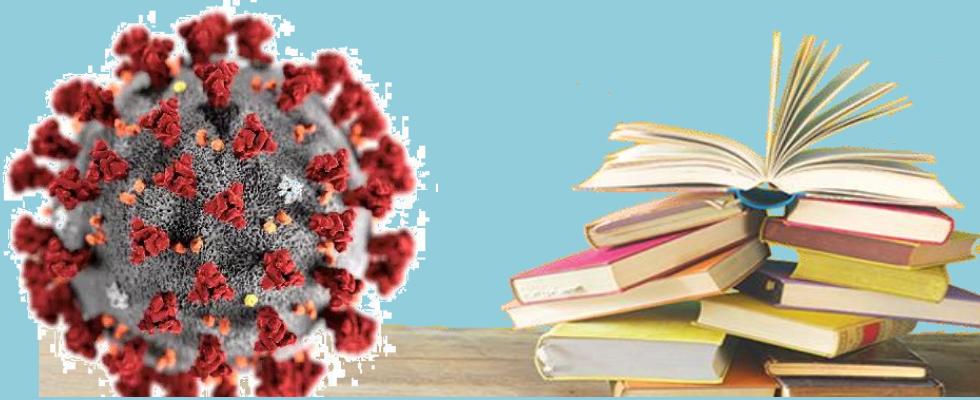
تغییر نرم افزار مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی: فلسفه تغییر به سیستم یکپارچه سیماد / محمد جعفر طلایی

آشنایی با سرویس‌های امانت و شیوه‌های جستجوی منابع در مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد / آزاده صالح آبادی و زهرا قدماگاهی

گزارش اولین جلسه نشست علمی با عنوان "مبانی نظری در ایجاد نظام‌های شناختی و معنایی در ذهن" / مصصومه صالح‌فر

معرفی نمایشگاه‌ها و طرح‌های فصلی کتاب در ایران / مژگان روح‌بخش فراغتی

گزارش خرید مجازی مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد از سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران / مینا فرجزاده و مژگان روح‌بخش فراغتی

کتابخانه‌ها و کتابداران در دوران پساکرونا

◆ دکتر زهره عباسی، رئیس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی

◆ کتابداران به عنوان اشاعه‌دهندگان دانش بشری و اطلاع‌رسانان دنیای پیچیده کنونی، نقشی حیاتی و بسیار مهم بر عهده دارند. آنان برای انجام هرچه بهتر رسالت خود باید با پیشرفت دانش، علوم و تکنولوژی همگام بوده و دانش خود را بر اساس شرایط متغیر دنیای کنونی به طور مرتباً روزآمد نمایند.

شرایط پیش‌آمده در دوران همه‌گیری کووید ۱۹ نشان داد که تغییرات اساسی در نحوه ارائه خدمات از آنچه که به طور سنتی فکر می‌کردیم به ما خیلی نزدیک‌تر است. تأثیر همه‌گیری کووید ۱۹ بر خدمات کتابخانه‌های دانشگاهی در زمینه‌های مختلف قابل توجه بوده و بدون شک بعد از سپری شدن این تجربه از طرف کاربران و کتابداران پارادایم‌های موجود تغییر کرده و برگشت به شرایط قبل تقریباً ناممکن است. بر همین اساس باید منتظر تغییرات اساسی در چگونگی ارائه خدمات کتابخانه‌ای باشیم. تجربه زیسته دو سال اخیر نشان داد علی‌رغم تعطیلات گسترده و قرنطینه، کتابخانه‌ها با استفاده از روش‌های خلاقانه توانستند به ارائه خدمات خود به روش‌های مختلف ادامه دهند. بنابراین باید این واقعیت را بپذیریم که برگشت به شرایط قبل از همه‌گیری تقریباً غیرممکن است، و در این راستا بتوانیم خود را برای مواجهه درست با شرایط جدید آماده کنیم.

از جمله مسائلی که کتابخانه‌ها و کتابداران در شرایط موجود باید مورد توجه قرار دهند مسائل زیر خواهد بود:

- سواد دیجیتال و اهمیت آموزش آن در کنار آموزش سواد اطلاعاتی
- استفاده از ظرفیت‌های آموزش آنلاین در ارائه خدمات کتابخانه‌ای
- توجه به تولید مجموعه‌های جدید منابع دیجیتال
- توجه به مجموعه‌های مشارکتی و شیوه‌های اشتراک منابع
- اهمیت دادن به منابع دسترسی آزاد و تدوین دستورالعمل‌های ارزیابی
- استفاده از ظرفیت‌های هوش مصنوعی و اینترنت اشیاء در ارائه خدمات
- مدیریت کلان داده‌ها
- اهمیت دادن به تفکر انتقادی در بررسی شیوه ارائه خدمات و بررسی بسترهای و ابتکارات جدید
- مدیریت چالش‌های پیش‌رو در مورد بودجه، دیجیتال‌سازی و دورکاری کارکنان

یادگیری مجازی: خدمت تحول آفرین در کتابخانه‌های دانشگاهی^۱

◆ پاتریک اجیباد و استفن ام موتولا / ترجمه نفیسه دری فر^۲

چکیده

یکی از وظایف مهم کتابخانه‌های دانشگاهی ارائه خدمات آموزشی و اطلاع‌رسانی است. در دوران همه‌گیری COVID-19، کتابخانه‌ها به عنوان مراکز یادگیری، تجربه جدیدی را در یادگیری مجازی و آموزش از راه دور کسب کردند و مجبور شدند از فناوری‌های جدید برای پاسخ به شکاف آموزشی ایجاد شده استفاده نمایند.

در این میان، با چالش‌های مختلفی روبرو بودند که می‌بایست برای برطرف شدن آن‌ها تلاش بیشتری نمایند. از جمله، درک و آمادگی بیشتر کارکنان، بهینه‌سازی محیط یادگیری مجازی با استفاده از فناوری‌های جدید، ایجاد پلتفرم‌های مناسب با موبایل و تقویت الگوریتم نرم‌افزارها، رفع مشکل داده‌ها و توسعه پهنه‌ای باند، تهیه کلیپ‌های کوتاه جهت تبلیغات مشاوره اطلاعاتی آنلاین و...

کلیدواژه‌ها: یادگیری مجازی، کتابخانه‌های دانشگاهی، چالش‌ها

۱ مقدمه

یکی از وظایف مرتبط با کتابخانه‌های دانشگاهی، ارائه خدمات آموزشی و اطلاع‌رسانی است. به دلیل همه‌گیری COVID-19، کتابخانه‌ها مجبور به اتخاذ عملیات مجازی و توسعه خدمات قوی شده‌اند (Martínez and de Jesu's Jasso Penca, 2019). اگرچه که یکپارچه‌سازی فناورانه مهم است (رافی و همکاران، ۲۰۱۹)، اما برای کاهش اثرات کووید-۱۹ برای اطمینان از فعالیت مستمر کتابخانه کافی نیست.

گرچه شیا و جین (۲۰۱۸) نشان می‌دهند که کتابخانه‌های دانشگاهی به عنوان مراکز یادگیری باید با استفاده از محیط یادگیری مجازی به همسویی کتابخانه دیجیتال دست یابند، تجربه یادگیری مجازی ضروری است و کلیه بخش‌های آموزشی کتابداری و اطلاع‌رسانی (LIS) در حال حاضر از فناوری‌های مدرن برای پاسخ به شکاف‌های آموزشی ناشی از قرنطینه‌های همه‌گیری ویروس کرونا استفاده می‌کنند.

1. Ajibade, P., & Mutula, S. M. (2020). Virtual learning: a disruptive service in academic libraries. *Library Hi Tech News*.

2. کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

با این حال، همه‌گیری COVID-19 سطح آمادگی کتابخانه‌های دانشگاهی را آشکار می‌کند. اما پذیرش و یکپارچگی فناوری تحول‌آفرین می‌تواند راه حلی باشد برای کاهش پویایی فزاینده کاربران کتابخانه و شمار رو به افزایش درآمدهای از راه دور و غیرمعمول که فقط به پاندمی مربوط نیست، بلکه در سال‌های اخیر نیز، بسیاری از محققان امکان فناوری‌های یادگیری مجازی در کتابخانه‌ها را بررسی کرده‌اند.

پیش از این، چندین محقق به چگونگی تحقق بخشیدن به محیط کتابخانه دیجیتال به عنوان فضای مجازی (شیا و جین، ۲۰۱۸) و مفهوم‌سازی کتابخانه به عنوان یک فضای یادگیری (سانتوس و همکاران، ۲۰۱۶) پرداخته‌اند که با استفاده از سیستم‌های مدیریت کتابخانه برای توزیع منابع (کراس، ۲۰۱۵)، خدمات نوآورانه‌ای را ارائه می‌دهند (جانگ، ۲۰۱۵).

با این وجود، فناوری‌های تحول‌آفرین مانند خدمات مجازی و ابری همچنان می‌توانند راه حل‌های نوآورانه‌ای برای ارائه خدمات اطلاعاتی به کاربران دانشگاه ارائه دهنند. فناوری‌های یادگیری مجازی می‌توانند با استفاده از سرویس‌های کنونی مانند زوم و تیم مایکروسافت برای تعامل با کاربران و ارائه محتوا یا انجام مصاحبه‌های مجازی، به عنوان مجرای پل فقدان خدمات کتابخانه‌ای عمل کنند.

۴۴ چالش‌های فناوری تحول‌آفرین

یکی از چالش‌هایی که باید به آن پرداخته شود، تأثیر بر دسترسی به اطلاعات به دلیل فقدان دستگاه‌های هوشمند قابل دسترس برای اجرای موقیت‌آمیز خدمات کتابخانه مجازی است. برای مثال، بیشتر دانشجویان و سایرین ملزم به استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی اشتراکی در کامپیوتر و گوشی‌های هوشمند خود برای دسترسی به منابع هستند.

یکی از مزایای استفاده از تلفن هوشمند این است که داده‌ها در مقایسه با استفاده از صفحه نمایش گستردگرتر حفظ می‌شوند. برای مثال، لپ‌تاپ‌ها در مقایسه با استفاده از صفحه نمایش‌های کوچک‌تر، پنج برابر بیشتر داده مصرف می‌کنند. متأسفانه، این یک ویژگی است که به صفحه نمایش نسبتاً بزرگتری نیاز دارد و به همین دلیل، صفحه نمایش ۵.۵ اینچی LED فعلی بسیار کوچک است. یکی از چالش‌هایی که کتابداران دانشگاهی با آن روبرو هستند، ایجاد رویکردی نوآورانه برای ارائه محتوا به کاربران مورد نظر است که با تلفن همراه سازگار باشد.

علاوه بر این، این مقاله، برای این منظور، استفاده از فناوری‌های فعال صوتی را پیشنهاد می‌کند که می‌تواند به کاربر در جستجوی منابع الکترونیکی کمک کند، که در آن محتوا براساس عبارات جستجو فیلتر شده و تنها نتایج مربوطه بر روی صفحه نمایش کاربر نمایش داده می‌شود. الگوریتم باید طوری تنظیم شود که در هر جستجو، متن‌های پژوهشی خلاصه شده شامل ۳۰۰-۲۵۰ کلمه ارائه نماید.

این وضعیت فعلی امور است، توسعه تلفن‌های هوشمند دو صفحه‌نمایشی که تبدیل به تبلت می‌شوند و نمایشگرهایی با وضوح بالا که می‌توانند به دستگاه‌های تلفن همراه متصل شوند، تنها پتانسیل این فناوری‌ها و خدمات را افزایش می‌دهند. تجربیات کنونی ما در مورد استفاده دانشجویان از یک سیستم یادگیری مجازی، سناریوهای متناقضی را ارائه می‌دهد. برخی از دانشجویان در حال حاضر به دستگاه‌های هوشمند مانند لپ‌تاپ یا تبلت دسترسی ندارند، درحالی که بیشتر دانشجویان از گوشی‌های هوشمند برای دسترسی به محیط‌های آموزشی مجازی از طریق زوم استفاده می‌کنند. به این ترتیب، این دانشجویان با چالش‌های عدم امکان شرکت در بخش مجازی ۳ ساعته روبرو می‌شوند.

برای کاهش این واقعیت، برخی از سخنرانی‌ها برای تسهیل دسترسی به نمونه‌هایی از پادکست‌ها، از قبل ضبط شده‌اند و برخی از اسلاید‌های سخنرانی‌ها درسیستم مدیریت یادگیری مودل (LMS)^۱ دانشگاه بارگذاری شده‌اند. با این وجود، دسترسی به امکانات اینترنتی بهتر و بدون وقفه، تا زمانی که ۵G به طور گسترده مورد استفاده قرار گیرد، همچنان مانع میزان موفقیت پذیرش یادگیری مجازی در سیستم دانشگاهی می‌شود. از پلتفرم‌های چت کتابدار موضوعی و حساب‌های رسانه‌های اجتماعی نیز می‌توان برای پاسخ به پرسش‌ها استفاده کرد. و از آنجایی که بیشتر دانشجویان، برنامه‌های WhatsApp (واتس‌پ) را برای ارسال پیامک و ارتباط هم‌مان ترجیح می‌دهند، کتابداران موضوعی یا اطلاعاتی می‌توانند از طریق تماس‌های ویدیویی برای مصاحبه‌های مرجع با آن‌ها تعامل داشته باشند.

علاوه بر این، قبل از استفاده از محیط یادگیری مجازی برای اهداف آموزشی، موسسه باید مکان‌های مختلف را در نظر گرفته و تست‌های آزمایشی پوشش شبکه و سیگنال‌های تلفنی را انجام دهد تا مطمئن شود که یادگیری مجازی می‌تواند با موفقیت پیاده‌سازی شود. به عنوان یک فناوری تحول‌آفرین، یادگیری مجازی می‌تواند به صورت استراتژیک به عنوان یک رویکرد یادگیری ترکیبی مورد استفاده قرار گیرد.

برای دانشجویان تمام وقت یا پاره وقت که همچنین شاغل نیز هستند، فناوری‌های یادگیری مجازی این فرصت را برای آن‌ها فراهم می‌کنند تا در حین اتصال آنلاین به کلاس مجازی برای گوش دادن و شرکت در کلاس‌ها، به کار خود ادامه دهند. سیستم‌های مدیریت کتابخانه را می‌توان با خدمات معمول دانشگاهی هماهنگ کرد.

کتابداران می‌توانند برای توضیح انتقال به مشاوره آنلاین/ مجازی کتابخانه، کلیپ‌های کوتاهی بسازند. کتابخانه‌های دانشگاهی باید زمانی که کاردر محل ادامه می‌دهند، استفاده مداوم از فناوری یادگیری مجازی را به عنوان راهی برای کاهش اختلال در سیستم‌های سنتی ارائه محتوا ترغیب کنند.

به‌ویژه با انتشار بی‌سابقه اطلاعات نادرست و اخبار جعلی که روزانه منتشر می‌شود، کتابدار به عنوان کارگزار اطلاعات برای مرتبط ماندن، نیاز به خدمات مجازی دارد، زیرا فضاهای کتابخانه به عنوان محیط‌های یادگیری مجازی (در حال حاضر توسط برخی از کتابداران) دوباره مفهوم‌سازی نمی‌شوند. حال که به طرز موجهی چنین است، لوگان (۲۰۱۹) تصویر می‌کند که کتابخانه‌ها وظیفه دارند با استفاده از LMS، آموزش را برای دانشجویان در مکان‌های دور و پراکنده ارتقا دهند (شرکر، ۲۰۱۷). فناوری تحول‌آفرین می‌تواند به کتابخانه‌ها کمک کند تا خدمات و منابع الکترونیکی خود را در دسترس قرار دهند (ایو-جیمز و همکاران، ۲۰۲۰؛ ویلسون، ۲۰۱۴).

نتایج

درس‌های زیادی برای یافتن سریع‌ترین راه‌ها جهت پیاده‌سازی یک محیط یادگیری مجازی برای کاربران کتابخانه وجود دارد. ادراک و آمادگی کارکنان و بهینه‌سازی محیط یادگیری برای اهداف آموزشی با استفاده از فناوری تحول‌آفرین. در نتیجه، ما معتقدیم که می‌توان تنظیمات متعددی را برای بهبود LMS آنلاین و استفاده از همان رویکرد برای عملیاتی کردن یک محیط کتابخانه مجازی در حال حرکت به جلو انجام داد. اما کتابخانه‌ها باید اطمینان حاصل کنند که همه پلتفرم‌هایشان (LMS) پاسخگوی موبایل هستند و الگوریتم نرم‌افزار را تقویت کنند تا دارای قابلیت جستجوی صدا و تشخیص صدا برای دسترسی به منابع الکترونیکی کتابخانه شوند.

مشکل داده‌ها و پهنه‌ای باند باید برطرف شود، زیرا ممکن است برخی از کاربران در مناطق غیرشهری (روستایی) باشند و به همین دلیل، دسترسی یکسان به پهنه‌ای باند اینترنت را تضمین نمی‌کنند، اما این برای اطمینان از انتقال آرام به محیط یادگیری مجازی و خدمات کتابخانه مهم است. فناوری‌های تحول‌آفرین، روش‌های یادگیری ابتکاری و تجربی را ارائه می‌کنند که کتابخانه‌های دانشگاهی می‌توانند از آن‌ها استفاده کنند تا در هر زمانی ۱۰۰٪ عملیاتی شوند.

۱. سیستم مدیریت یادگیری مودل، یک سامانه یادگیری آنلاین منبع باز است که به زبان PHP نگاشته شده و به آموزش‌دهندگان باری می‌رساند تا کلاس‌های آموزشی خود را با کیفیت بالا و خلاقانه برگزار نمایند.

کاربرد هوش مصنوعی در کتابخانه هوشمند^۱

ترجمه مینا فرجزاده^۲

چکیده

هوش مصنوعی به یکی از نیروهای محرکه اصلی برای توسعه جامعه مدرن تبدیل شده است و همچنین نشاطی نو را در جریان توسعه کتابخانه‌های هوشمند ایجاد کرده است. این مقاله به تشریح وضعیت بنیادین کتابخانه هوشمند و هوش مصنوعی پرداخته، کاربرد هوش مصنوعی را در زمینه کتابخانه هوشمند تحلیل نموده و ارزش کاربرد هوش مصنوعی در خدمات کتابخانه‌ای را نشان داده است. هوش مصنوعی به طور گسترده در توسعه کتابخانه‌های هوشمند مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

واژگان کلیدی: هوش مصنوعی، کتابخانه هوشمند، کلان داده، اینترنت اشیا

۱- مقدمه

طی ده سال گذشته، بواسطه بروز انقلاب فناوری‌های نوین، کتابخانه هوشمند از هوش فضای فیزیکی، هوش سازمانی منابع اطلاعاتی (سوانح اطلاعاتی)، هوش خدماتی و هوش مدیریتی کتابخانه‌ای با کمک اینترنت اشیاء، کلان داده‌ها، محاسبات مبتنی بر رایانش ابری، فناوری FID‌ها، هوش مصنوعی، واقعیت مجازی و سایر فناوری‌های جدید بهره برده است. کتابخانه هوشمند تلاش دارد تا خدمات کارآمدتر و باکیفیت بیشتری را در اختیار کاربران قرار دهد، یک محیط اطلاعاتی جذاب‌تر ایجاد کند و فضای اشتراک‌گذاری اطلاعات متنوع‌تری را ارائه نماید. سناریوهای قدمی و کاربردی کتابخانه هوشمند شامل سیستم امانت و بازگشت ۲۴ ساعته، سیستم خود نوسازی تلفن همراه/شبکه، سیستم موجودی/موقعیت یابی هوشمند، سیستم رزرو صندلی هوشمند، سیستم ناوبری 3D/AR/VR و غیره است (۱). اما در یکی از مراحل توسعه سطح بالای کتابخانه‌های دیجیتال، کتابخانه‌های هوشمند نیاز به معرفی ابزار مدرن علمی و تکنولوژیکی دارند تا تجربه خوانندگان را افزایش داده و سرویس‌های ارائه شده به خوانندگان را بهبود بخشدند. تکیه صرف بر اینترنت اشیاء، RFD و سایر فناوری‌ها نتوانسته نیازمندی‌های تکنیکی کتابخانه هوشمند را به‌طور کامل برآورده کند و در این راستا هوش مصنوعی نیروی محرکه جدیدی برای توسعه کتابخانه هوشمند خواهد بود (۲). این مقاله به تجزیه و تحلیل کاربرد هوش فناوری هوش مصنوعی در

^۱ کایجون یو، روای یی گانگ، لونگ سان، چونگوچیانگ، دانشگاه علوم پزشکی و سلامت شانگهای، چین، ارائه شده در کنفرانس بین‌المللی نوآوری‌های سازمانی (ICOI) ۲۰۱۹.

^۲ کارشناس تامین منابع علمی مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

کتابخانه هوشمند پرداخته و وضعیت استفاده از هوش مصنوعی کتابخانه‌ای را مورد بررسی قرار می‌دهد، مشکلات موجود را مورد بررسی قرار داده و در جستجوی کاربرد هوش مصنوعی در کتابخانه هوشمند است.

۲- کتابخانه هوشمند و هوش مصنوعی

۱-۱- کتابخانه هوشمند

در سال ۲۰۰۳، محقق فنلاندی، مارکوس آیتولا، برای اولین بار مفهوم "کتابخانه هوشمند" را پیشنهاد کرد.. طبق تعریف وی، کتابخانه هوشمند یک سرویس کتابخانه سیار با فضای محدود و قابل درک است (۳) که ویژگی‌های بنیادین آن عبارتند از: (۱) درک همه جانبه: این کتابخانه هوشمند از RFID، اینترنت اشیاء، "اینترنت +"، سیستم تشخیص تصویر، تشخیص گفتار، PDA و سایر فناوری‌های هوش مصنوعی برای دستیابی به یکپارچگی سازمانی خوانندگان و کتابخانه‌ها استفاده می‌کند. (۲) مردم‌داری: کتابخانه هوشمند به خوانندگان اجازه می‌دهد تا بر روی یک پلت فرم در تعامل باشند، نیازها و اطلاعات شخصی کاربران را ردیابی و به دست آورند و خدمات واقعی، همه جانبه و انسانی را به کاربران ارائه دهند. (۳) هزینه کم. کتابخانه هوشمند می‌تواند هزینه نیروی انسانی و منابع مادی را کاهش دهد و منابع موجود در کتابخانه را به طور منطقی توسعه داده و مورد استفاده قرار دهد.

(۴) پایبندی به مفهوم توسعه سبز. کتابخانه هوشمند می‌تواند موجب دست‌یافتن به حفظ انرژی و حفاظت از محیط زیست، در کنار استفاده منطقی از منابع طبیعی مختلف شود و توسعه متناظر ساختارهای فرهنگی و بوم‌شناختی را ارتقاء دهد (۴).

۲-۲. هوش مصنوعی

در حال حاضر، فناوری پرورونق هوش مصنوعی (AI)، از دیدگاه صنعتی، چهارمین انقلاب صنعتی نامیده می‌شود (۵). در سال ۱۹۵۶ در کنفرانس دانشگاهی که در دارتموث آمریکا برگزار شد، مفهوم هوش مصنوعی به طور رسمی مطرح شد. این کنفرانس همچنین به عنوان نماد جهانی تولد هوش مصنوعی شناخته شد (۶). هوش مصنوعی یک رشته جامع است که توسط علوم رایانه، علوم کنترل، علوم اطلاعات، علوم شناختی، علوم اعصاب، فیزیولوژی عصبی، روانشناسی، زبان‌شناسی، علوم مغز و سایر رشته‌ها توسعه یافته است. ذات هوش مصنوعی، مطالعه تولید ماشین‌های هوشمند یا سیستم‌های هوشمند، شبیه سازی فعالیت‌های هوش انسانی و گسترش علم هوش انسانی است. هوش مصنوعی را می‌توان به سه نوع نمادگرایی، پیوندگرایی و رفتارگرایی تقسیم کرد. نمادگرایی یک روش شبیه سازی هوشمند مبتنی بر استدلال منطقی برای شبیه سازی رفتار هوشمند انسان است. اصل محوری پیوندگرایی، سازوکار ارتباط و الگوریتم یادگیری بین شبکه‌های عصبی است. نظریه رفتارگرایی، یک سیستم کنترلی ادراکی-کنشی است. در حال حاضر زمینه‌های فنی رایج دخیل در تحقیقات هوش مصنوعی عبارتند از: حل مسئله، پردازش زبان طبیعی، شبکه‌های عصبی مصنوعی، الگوریتم‌های ژنتیک، سیستم‌های خبره، مهندسی دانش، زندگی مصنوعی، یادگیری عمیق، کنترل هوشمند و غیره (۷).

از سال ۱۹۵۶ تا به امروز، توسعه هوش مصنوعی را می‌توان به چهار مرحله تقسیم کرد (۸). حوزه تحقیقات هوش مصنوعی عمده‌تاً شامل سیستم‌های خبره مانند سیستم‌های ردیابی پرواز و سیستم‌های تشخیص پزشکی، پردازش زبان طبیعی مانند تشخیص گفتار، خروجی گفتار خودکار، شبکه‌های عصبی مانند سیستم‌های تشخیص الگو، تشخیص چهره، تشخیص شخصیت، تشخیص دست خط و روبات‌هایی مانند ربات‌های صنعتی و ربات‌های مشاور می‌شود. برخی از محققان نیز هوش مصنوعی را به رشته‌های تحت پوشش نظریه بینایی رایانه‌ای، پردازش زبان طبیعی، شناخت و استدلال، روباتیک، اخلاق بازی و یادگیری ماشینی تقسیم می‌کنند (۹).

مفهوم هوش مصنوعی، مفهومی بسیار گسترده است و روش‌های طبقه بندی متعددی برای آن وجود دارد. با توجه به سطح کلی هوش مصنوعی، هوش مصنوعی را می‌توان به سه سطح تقسیم کرد: هوش مصنوعی ضعیف (که فقط در برخی جنبه‌ها خوب است)، هوش مصنوعی قوی (که معادل هوش انسانی است) و هوش مصنوعی فوق العاده (که در کل فراتر از هوش انسانی است). از بین سطوح کلی توسعه هوش مصنوعی، انسان‌ها بر هوش مصنوعی ضعیف تسلط دارند، اما هوش مصنوعی قوی هنوز محقق نشده است (۱۰).

استفاده از فناوری هوش مصنوعی، بنیادهای فنی لازم برای ایجاد یک کتابخانه هوشمند را بنا نهاد. بکارگیری فناوری هوش مصنوعی کاربردی تر برای تحول و ارتقاء کتابخانه هوشمند می‌تواند کتابخانه هوشمند را به شکلی واقعی به کتابخانه هوشمند تبدیل کند و دقت، شخصی‌سازی و ابتکار خدمات کتابخانه هوشمند را محقق سازد.

۳- وضعیت کاربرد هوش مصنوعی در کتابخانه هوشمند

هوش مصنوعی تقریباً تمام فعالیتهای تجاری کتابخانه هوشمند را پوشش می‌دهد. از طریق تجزیه و تحلیل موردی و بررسی سیستماتیک تعداد زیادی از منابع داخلی و خارجی و برنامه‌های کاربردی عملی، هوش مصنوعی در سه حوزه کاربردی خلاصه می‌شود: سیستم منابع هوشمند، مدیریت هوشمند (مدیریت انبار هوشمند و مدیریت هوشمند امنیت)، خدمات هوشمند (خدمات برنامه‌های کاربردی هوشمند، خدمات مشاوره هوشمند، خدمات دانش هوشمند).

۳-۱- سیستم منابع هوشمند

با توسعه ابر داده‌ها و فناوری هوش مصنوعی، سیستم تهیه منابع هوشمند می‌تواند به طور خودکار تمام اطلاعات مورد تقاضای شخصی کاربران و انواع مختلف اطلاعات منابع سند را از طریق مکانیسم یادگیری عمیق جمع آوری و ادغام کند. بنابراین، می‌توان یک سیستم تصمیم گیری تدارکات منابع سند هوشمند ساخت. ساخت سیستم تدارکات هوشمند نیاز به توجه به دو نکته کلیدی دارد. (۱): باید به صورت علمی و منطقی عوامل تأثیرگذار را تعیین کرد. کتابخانه می‌تواند با ترکیب عوامل جامعی مانند ویژگی‌های گروه کاربر (مانند جنسیت، سن، سابقه تحصیلی، شغل و غیره)، اطلاعات شخصی کاربر (مانند دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها)، تعداد معلمان و دانش آموزان رشته‌های مختلف، موضوع‌بندی، رتبه‌بندی وضعیت موضوع، رشته‌های کلیدی ساخت و ساز مدرسه، علایق معلمان و دانش آموزان، نام دوره افتتاحیه مدرسه، توصیه و خرید کتاب (مرتبط با مدرک حرفه‌ای، محبوبیت یا استفاده از کتاب، قیمت کتاب‌ها و غیره)، مشاوره تخصصی (ساخت رشتة، میزان استفاده از کتاب، نرخ تکثیر کتاب و غیره) و بودجه سالانه به منظور تکمیل طرح سفارش کتاب و تخصیص بهینه بودجه خرید کتاب یک مدل تصمیم گیری علمی و عینی منابع داده هوشمند را ارائه دهد(۱۱). نکته دوم این است که در یک سیستم تدارکات (خرید) هوشمند، منابع باز به طور جامع جمع آوری و تجزیه و تحلیل شوند. جمع آوری و تجزیه و تحلیل هوشمند منابع باز می‌تواند مرجعی برای تصمیم‌گیری کتابداران تدارکاتی (بخش خرید کتاب) باشد.

۲-۳- مدیریت هوشمند

۲-۳-۱- مدیریت هوشمند مخزن

مدیریت مخزن داری هوشمند چندین ویژگی متمایز دارد: (۱) مدیریت کتابخانه خودسرویس کتاب با هدف گردش خودکار کتاب و مدیریت اسناد کاغذی را محقق می‌سازد؛ (۲) کتاب‌ها را می‌توان به طور تصادفی در قفسه کتاب نگهداری کرد و بدون نیاز به شماره کتاب، نیاز به مرتب کردن قفسه کتاب را کاهش می‌دهد. (۳) یک سیستم روباتی را برای تحقیق مدیریت حسابداری، بررسی، مرتب‌سازی و نگهداری خودکار و بدون حضور کتابدار در اختیار قرار می‌دهد. موارد موفق بسیاری در سیستم مدیریت مخزن هوشمند کتابخانه وجود دارد. ربات فهرست گیرنده کتاب هوشمند با فناوری RFID با فرکانس فوق العاده بالا که در کتابخانه دانشگاه نانجینگ در چین قرار دارد عمدهاً از فناوری شناسایی خودکار و فناوری فاز RF در فناوری RFID و همچنین فناوری اتوماسیون ماشین برای تحقق عملکرد شمارش خودکار کتاب استفاده می‌کند و با استفاده از آن می‌توان موجودی کتاب کتابخانه را با دقت و سرعت متوجه شد، به طوری که مدیر کتابخانه می‌تواند کتاب را راحت و سریع پیدا و مدیریت کند، و زمان لازم برای یافتن کتاب توسط خواننده را بسیار کاهش می‌دهد (۱۲ و ۱۳).

BookBot، که در کتابخانه Hunter دانشگاه ایالتی کارولینای شمالی قرار دارد، یک سیستم تحویل کتاب رباتیک است که از فناوری قفسه خودکار با تراکم بالا برای ذخیره تا ۲ میلیون مورد استفاده می‌کند و هر موردی را در عرض پنج دقیقه پس از کلیک بر روی کاتالوگ آنلاین تحویل می‌دهد BookBot. تنها یک نهم از فضای قفسه‌های سنتی را به خود اختصاص می‌دهد و کتابخانه را از یک مکان ذخیره‌سازی به یک محیط آموزشی غنی و فضای مشارکتی تبدیل می‌کند.

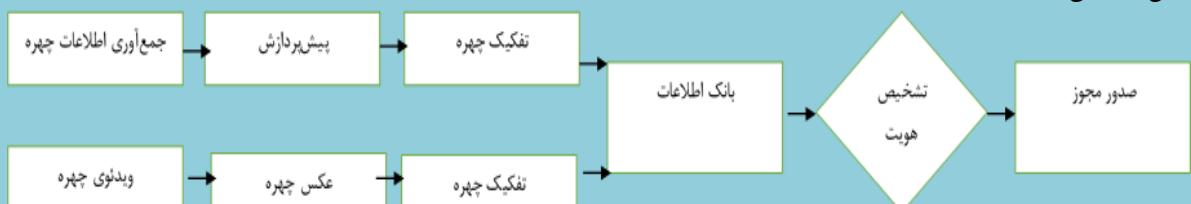
کتاب‌ها و سایر موارد ضمن بارکدگذاری، بر اساس اندازه مرقب‌سازی شده، و در بیش از ۱۸۰۰۰ جعبه (باکس) ذخیره می‌شوند، و هر کتاب و آیتم هنگام قرض‌گرفتن یا بازگرداندن از سیستم اسکن می‌شوند، و این قابلیت به فهرست آنلاین کتابخانه اجازه می‌دهد همه داده‌ها را در هر زمان دنبال کند (۱۴).

بروژه CAPM^۱ در کتابخانه دانشگاه جانزهاپکینز در ایالات متحده به طور خودکار کتاب‌ها را در قفسه‌ها بازیابی می‌کند و آنها را به ایستگاه اسکن خارج از قفسه می‌برد. CAPM با استفاده از ترکیبی از رباتیک، سیستم‌های خودکار و فناوری‌های نرم‌افزاری برای یافتن کتاب‌ها در قفسه‌ها از طریق وب، قابلیت‌های مرور و جستجوی پیشرفته‌ای در لحظه دارد. کاربر الزامات را وارد سیستم CAPM می‌کند، و یک ربات را برای یافتن کتاب مناسب راه اندازی می‌کند. کاربر می‌تواند صفحه مورد نیاز را مشاهده یا چاپ کند و انتخاب کند که کتاب را برگرداند یا امانت بگیرد (۱۵).

علاوه بر این، LIB-100B، ترمینال هوشمند پیشگیری از گم شدن کتاب کتابخانه دانشگاه جنوب غربی چین، مرکز دسترسی خودکار (ARC) کتابخانه Villard Merlot AVG، و نوآوری‌های جسورانه ای برای مدیریت هوشمند و همچنین جهت توسعه آینده مدیریت هوشمند مخزن کتابخانه‌ها هستند.

۲-۲-۳ مدیریت امنیت هوشمند

خدمات روزانه کتابخانه شامل مدیریت صندلی، مدیریت امانت و مدیریت هویت و سایر مدیریت‌های امنیتی است، و این در حالی است که تشخیص چهره، تشخیص اثر انگشت و سایر فناوری‌های هوش مصنوعی می‌تواند مدیریت امنیتی کتابخانه را بیشتر محقق کند (۱۶). به عنوان مثال، فناوری تشخیص چهره که به‌ویژه توسط فناوری هوش مصنوعی طراحی شده است، برای جمع‌آوری اطلاعات چهره دانش‌آموزان و پیوند آن با اطلاعات دانش‌آموزان استفاده می‌شود. پس از برقراری پیوند بین اطلاعات، دانش‌آموزان دیگر نیازی به حمل امستاندانسایی ندارند، بلکه می‌توانند مستقیماً با عبور آرام صورت از روبروی دستگاه وارد کتابخانه شوند و از آن خارج شوند. نمودار جریان احراز هویت کتابخانه هوشمند در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱. نمودار جریان احراز هویت در کتابخانه هوشمند

ماژول احراز هویت از فناوری تشخیص چهره به عنوان پشتیبانی فنی استفاده می‌کند. فناوری‌های تشخیص چهره قبلی عمدها بر روشهای آماری سنتی مانند Adaboost و PCA مبتنی هستند. پس از توسعه عمیق هوش مصنوعی، الگوریتم‌های یادگیری عمیق مانند CNN شبکه‌های عصبی (Convolutional) و RCNN (Region CNN) ظهرور کردند. چنین الگوریتم‌هایی از لحاظ کیفی در دقت و سرعت تشخیص بهبود یافته‌اند. با بهبود این الگوریتم‌های اصلی، استفاده از فناوری تشخیص چهره دارای پشتیبانی الگوریتمی در ساخت کتابخانه‌های هوشمند است. فناوری تشخیص چهره عمدها از چهار بخش تشکیل شده است: جمع‌آوری و تشخیص چهره، پیش‌پردازش تصویر چهره، استخراج ویژگی تصویر چهره، تطبیق و تشخیص (۱۷).

۳-۳ خدمات هوشمند

۳-۳-۱ سرویس اپلیکیشن هوشمند

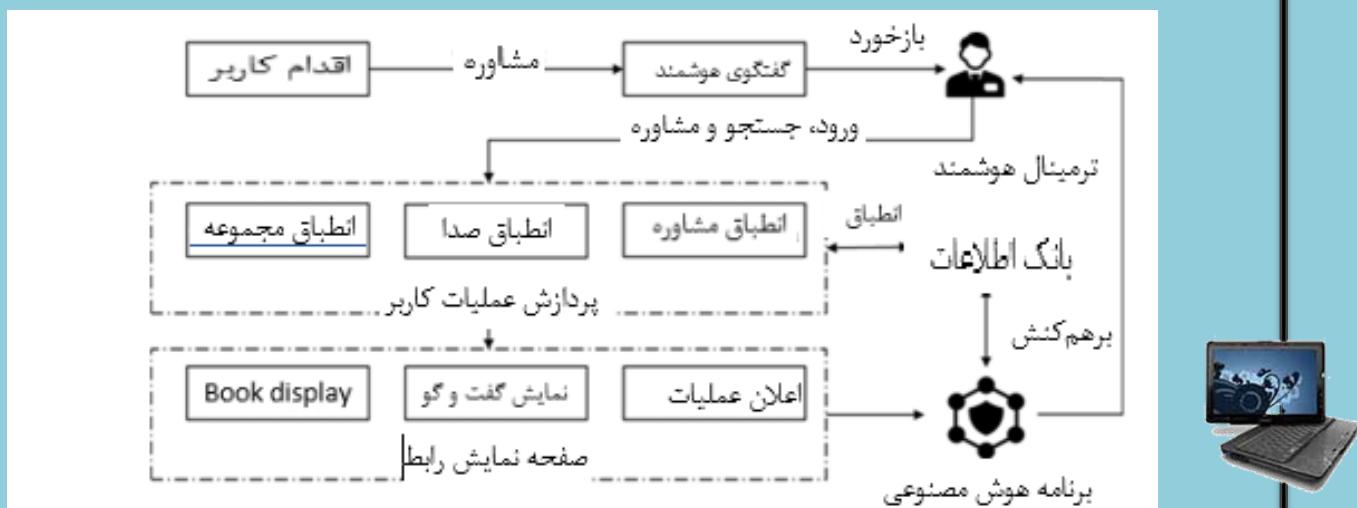
۱-در حال حاضر سرویس اپلیکیشن هوشمند و فناوری خدمات کاربردی خود-خدمت کتابخانه ای از بلوغ نسبتاً خوبی برخوردار است و اشکال و محتویات خدمات نیز غنی و متنوع است. مولفه‌های اصلی این سرویس عبارتند از: سیستم

مدیریت صندلی سلف سرویس، ATM کتابخانه سلف سرویس، مدیریت نسخه چاپی سلف سرویس، سیستم مدیریت قرار ملاقات آموزش سخنرانی^۱، وغیره. برنامه‌های کاربردی سلف سرویس دارای مزایای زیر نسبت به خدمات کاربردی سنتی سنتی هستند: (۱) درهم شکستن مرزهای زمان و مکان با هوش مصنوعی برای تحقق بخشیدن به خدمات فوری. (۲) گسترش شکل خدمات کتابخانه و گسترش دامنه اهداف خدمات و در نتیجه کاهش هزینه‌های تدارکات و نیروی کار خدمات کتابخانه. (۳) افزایش تمایل کاربر برای مشارکت و محافظت از حریم خصوصی کاربران. (۴) بهبود تخصیص منطقی منابع خدمات و کاهش احتمال خطاهای خدماتی ناشی از سرویس‌دهی دستی. خدمات برنامه هوشمند فوق در کتابخانه‌های هوشمند عمومی قابل مشاهده هستند.

۲-۳-۳- خدمات مشاوره هوشمند

خدمات مشاوره بخش مهمی از خدمات کتابخانه‌ای است. خدمات مشاوره سنتی به طور اجتناب ناپذیریو به دلایلی چون مانند تعداد محدود کتابداران مشاور، کارایی پایین مشاوره دستی، محدودیت زمانی برای کار مشاوره وغیره کافی نیستند. ظهور خدمات مشاوره هوشمند می‌تواند به طور موثر نیازهای خدمات مشاوره کاربران را برآورده کند. کاستی‌های فوق را جبران کند و به خدمات مشاوره هوشمند مستقل، فوری، راحت و همه جانبه منجر شود. در حال حاضر، خدمات مشاوره هوشمند نقش مهمی از "کتابدار مشاور" در بسیاری از کتابخانه‌ها مانند "Xiao Tu" از کتابخانه دانشگاه Tsinghua، "Jiao" از کتابخانه دانشگاه شانگهای Jiaotong، و ربات پاسخگوی خودکار WeChat موسسه فناوری‌هاربین ایفا می‌کند (۱۸). اینها همچنین یک برنامه کاربردی از خدمات هوشمند کتابخانه و یک ویژگی بارز این نوع خدمات به شمار می‌روند.

شکل ۲. مدل و فرآیند خدمات مشاوره هوشمند

۳-۳-۳- خدمات دانش هوشمند

خدمات دانش، هسته خدمات کتابخانه ای به شمار می‌رود، و خدمات دانش هوشمند، موقعیت جدیدی در نوآوری خدمات کتابخانه ای با چشم اندازهای وسیع خلق نموده است. توسعه سریع فناوری‌های هوش مصنوعی مانند آگاهی بین رسانه‌ای، مدیریت کلان داده، یادگیری مستقل عمیق، توابع بیونیک مجازی و تعامل زبان شبیه‌سازی شرایط مناسبی را برای هوشمندسازی و تخصصی‌سازی خدمات دانش فراهم می‌کند. الگوها و فرآیندهای دانش‌کاوی عمیق سرویس دانش هوشمند عمدتاً در تجزیه و تحلیل هوشمند رفتار کاربر، مدیریت هوشمند داده‌های اطلاعاتی و عملیات هوشمند کسب و کار خدماتی وغیره تجسم یافته است که از طریق ابزارهای تجزیه و تحلیل دانش، روش‌های ارائه دانش، مدل‌های مفهومی تحقیق و روش‌های تحقیقاتی آналیتیکی محقق می‌شود (۱۹).ین موارد به شکل خاص عبارتند از:

الف- تجزیه و تحلیل هوشمند رفتار کاربر.

از دیدگاه کاربر، رفتار برنامه کاربر از طریق هوش مصنوعی تحلیل می‌شود و دانش مورد نیاز به طور فعال برای رفع نیازهای فردی کاربر و بهبود استفاده از منابع دانش توصیه می‌شود.

ب- مدیریت هوشمند داده‌های اطلاعاتی.

از ادبیات، پتنتها، علم و داده‌های شخصی برای انجام تحلیل و پیش‌بینی هوشمند، ایجاد شبکه‌های مرتبط با دانش و رائمه مرجع برای خدمات دانش استفاده کنید.

ج- عملیات هوشمند کسب و کار خدمات.

از کسب و کار خدمات و فرآیند مدیریت برای افزایش رقابت اصلی خدمات دانش گرفته تا بهینه سازی فرآیند خدمات دانش می‌توانند کارایی خدمات را بهبود بخشنند. از سوی دیگر، عملیات هوشمند کسب و کار خدمات می‌تواند تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی راهبردی را برای خدمات دانش رائمه کند. سرویس هوشمند مبتنی بر SoLoMo دانشگاه Huazhong Normal و موتور جستجوی دانش دانشگاه ووهان شروع به آزمایش جسورانه اشکال مختلف خدمات دانش هوشمند کرده‌اند (۲۰).

۴- چشم انداز کاربرد هوش مصنوعی در کتابخانه‌های هوشمند

بر اساس گزارش^۱ IFLA TR (۲۰۱۶)، هوش مصنوعی اکنون این قابلیت را دارد که به شکل همزمان کارکردهای کتابخانه موجود را بهبود بخشد و جایگزین کند. کتابخانه‌ها باید تفکر نوآورانه را توسعه دهند. در بررسی منابع گزارش گزارش IFLA، هوش مصنوعی به عنوان یکی از چهار گرایش فناوری ذکر شده و پیشنهاد شده است که تأثیر هوش مصنوعی بر کتابخانه‌ها در آینده عمده‌تر سه جنبه را در بر خواهد گرفت: (۱) نسل بعدی مرورگرها (فراتر از جستجوی کلمات کلیدی و تحلیل معنایی محتوای وب); (۲) تشخیص گفتار یکپارچه، ترجمه ماشینی، سنتز گفتار برای پشتیبانی از ترجمه چند زبانه همزمان. (۳) خدمات ابری برای ترجمه و شناسایی محتوای متنوع و پیچیده وب (۲۱). اگرچه هوش مصنوعی از جنبه‌های مختلف در کتابخانه هوشمند به کار گرفته شده است، اما بیشتر کاربردهای آن هنوز در مرحله نظری است که کم و بیش محدود بوده و در واقعیت قابل پیاده‌سازی نیست که دلایل آن می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

"سرمایه گذاری تحقیقاتی تجهیزات سخت افزاری هوش مصنوعی کتابخانه ناکافی است، جمع آوری داده‌های بزرگ و داده‌کاوی با مشکلاتی روبرو است، تیم استعدادهای هوش مصنوعی کتابخانه کامل نیست، و تفکر هوش مصنوعی در تجارت کتابخانه وجود ندارد. انتظاری که از کاربرد آینده فناوری هوش مصنوعی در ساخت کتابخانه‌های هوشمند وجود دارد، عمده‌تر در سه جنبه زیر منعکس می‌شود:

۱- خدمات راهنمایی هوشمند برای فضای موجود در سالن ارائه شوند.

با ساخت فضای حسگر هوشمند، کاربران می‌توانند از تلفن همراه، صفحه نمایش لمسی در موزه، دستگاه‌های پوشیدنی و سایر پایانه‌های تلفن همراه برای لذت بردن از خدمات صوتی هوشمند، رزو صندلی هوشمند، موقعیت یابی دقیق کتاب‌ها، ناوبری هوشمند در موزه و مشاوره ماشینی هوشمند (که می‌تواند با فناوری واقعیت مجازی ترکیب شود) و سایر خدمات راهنمایی هوشمند استفاده کنند.

۲- مدل‌های یادگیری عمیق و شبکه عصبی در نسل جدید سیستم‌های بازیابی اطلاعات نسل جدید کتابخانه‌ها استفاده شوند. برخلاف مدل TLR سنتی^۲، که از تکنیک‌های یادگیری ماشینی بر روی امکانات بازیابی اطلاعات دستی استفاده می‌کنند، مدل شبکه عصبی می‌تواند اطلاعات را از مواد متن اصلی استخراج (زبان‌نمایی) کند و بدین شکل خلاصه بین بین پرس و جو ی انجام شده و واگان سند را پر کند.

۳- خدمات اطلاعاتی دقیق ارائه شود. از طریق جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل رفتار مبتنی بر ابرداده‌ها، اینترنت اشیا و فناوری هوش مصنوعی، کاربران می‌توانند اطلاعات مؤثری مانند عادت‌های خواندن، علائق پژوهشی، محتوای آموزشی، زمینه‌های حرفه‌ای، جهت‌های تحقیقاتی، تیم‌های تحقیقاتی، سوابق آموزشی و گروههای مرتبط را کسب کنند. مطابق با

1 The 2016 IFLA Trend Report

2 The Traditional Learning Ranking Model

سناریوهای خاص، کتابخانه هوشمند منابع اطلاعاتی دقیق و شخصی شده، با کیفیت بالا و شبکه ایده‌پردازی و پرسش و پاسخ جمعی مانند کتاب‌های امانتی توصیه شده، منابع اطلاعاتی در یک زمینه خاص، آخرین موضوعات داغ تحقیقاتی پیشرفته، دوره‌های آموزشی مرجع و مواد آموزشی و نظایر آن را در اختیار کاربران قرار می‌دهد.

نتیجه‌گیری

طبق گزارش New Media Alliance Horizon (نسخه کتابخانه ۲۰۱۷)، هوش مصنوعی به یکی از مهم ترین فناوری‌ها کتابخانه‌ای در پنج سال آینده تبدیل خواهد شد. توسعه و کاربرد ربات‌های کتابخانه‌ای، موجب دگرگونی و ارتقاء روش‌های خدمات کتابخانه‌ای خواهد شد(۲۲). تحت تأثیر هوش مصنوعی، سیستم آموزشی تغییر خواهد کرد. جایگاه کتابخانه به عنوان یک آموزش اجتماعی، مرکز یادگیری، مرکز دانش و مرکز ارتباطات اهمیت بیشتری خواهد یافت و کتابخانه می‌تواند فضای توسعه وسیع تری را به دست آورد. هدف از معرفی فناوری هوش مصنوعی در کتابخانه‌ها، جایگزینی این فناوری به جای کتابداران نیست، بلکه برای غنی‌سازی و تقویت تبادل دانش و تعاملات بین فردی ارائه شده است. بنابراین، کتابخانه‌ها نیز باید نظر خود را در کاربرد هوش مصنوعی تغییر دهند. آنها باید هوش مصنوعی را با نگرش مثبت تری بپذیرند و به فعال‌سازی کارکردهای ارتباطی کتابخانه و کارایی خدمات کمک کنند.

فهرست منابع

- [1] Lu Tingting. From Smart Library to Intelligent Library: The Turn of Library Development in the Age of Artificial Intelligence. *Library and Information*, 2017(3):98-101,140.
- [2] Aithal P S. Smart Library Model for Future Generations. *Social Science Electronic Publishing*, 2016, 1(1):693-703.
- [3] Aittola M, Ryhänen T, Ojala T. SmartLibraryLocation-Aware Mobile Library Service. *Humancomputer Interaction with Mobile Devices & Services, International Symposium, Mobile Hci*, Udine, Italy, September. 2003.
- [4] Younis M I. SLMS: a smart library management system based on an RFID technology. *International Journal of Reasoning-based Intelligent Systems*, 2012, 4(4):186-191.
- [5] Park S. The Fourth Industrial Revolution and Implications for Innovative Cluster Policies. *AI&Society*, 2017, 1-13.
- [6] J. McCarthy, M. Minsky, N. Rochester, et al. A Proposal for the Dartmouth Summer Research Project on Artificial Intelligence, 2019, 1(12).
- [7] Liu Haibin. *Artificial Intelligence and Its Evolution*. Beijing: Science Press, 2016: 5-8.
- [8] Zhang Kunying, Zhang Jianian. New District, Misunderstanding, Blind Zone and Forbidden Zone in the Application and Research of Artificial Intelligence Education. *Journal of Distance Education*, 2017 (5): 54-63.
- [9] Warwick K. *Artificial Intelligence*. Hoboken: Taylor& amp; Francis.2011:13-59.
- [10] Mo Hongwei. Thinking on the Ethical Problems of Strong Artificial Intelligence and Weak Artificial Intelligence. *Science and Society*, 2018, 8(1).
- [11] Bian Liqin, Chen Feng. Analysis of book ordering strategy based on artificial intelligence. *Library Journal*, 2015, 34(8): 39-43, 56.
- [12] Shen Kuilin, Shao Bo, Chen Lijun et al. Design and implementation of book inventory robot based on UHF RFID. *Library Science Research*, 2016 (7): 24-28.
- [13] Ni Jie. Design and development of RFID book inventory intelligent robot. *New Century Library*, 2017, 37(2): 69-72.

- [14] Kushins J. Let BookBot Bring You Any of This Librarys Two Million Titles, 2018, 12(24).
- [15] Choudhury S, Lorie M, Fitzpatrick E, et al. Comprehensive Access to Printed materials (CAPM), 2019, 1(24).
- [16] Fu Ping. New Trends in Library Technology Development. New Century Library, 2018(2): 1518, 22. [
- [17] Li Peirong, Xie Jie, Cui Xu, Li Shanshan. Application and Development of ArtificialIntelligence in University Wisdom Library—Basedon the Application of Face RecognitionTechnology and Its Algorithm Implementation.Library Research and Work, 2018(07): 27-30.
- [18] Yao Fei, Ji Lei, Zhang Chengyu et al. A newattempt of real-time virtual reference service-Intelligentchat robot in Tsinghua UniversityLibrary. Modern Library and InformationTechnology, 2011(4): 77-81.
- [19] Zhang Qingpu, Chen Mang. Research onInformation Science Innovation in Web 4.0 Era.Journal of the China Society for Scientific andTech, 2016, 35(10): 1048-1061.
- [20] Xia Lixin, Bai Yang, Li Chenglong. Research on Wisdom Self-service Library Service SystemBased on SoLoMo. Library and InformationService, 2015, 59(4): 32-36, 82.
- [21] IFLA. IFLA Trend Report 2016 Update.2019,01(25).
- [22] Xu Lu. New Technology Supports LibraryTransformation for the Future--Based on theAnalysis and Enlightenment of "New MediaAlliance Horizon Report: 2017 Library Edition".Library and Information Knowledge, 2017(5): 4048.

نقش

کتابداران دانشگاهی در ایجاد امید و انگیزه در کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی (دانشجویان)

کبری نگهبان^۱

آزاده صالح‌آبادی^۲

چکیده

در این مقاله به بررسی نقش کتابداران در ایجاد انگیزه و امید در بین مراجعان کتابخانه‌های دانشگاهی به ویژه دانشجویان پرداخته شده است. ابتدا تعاریفی از امید و انگیزه به عنوان نیروی محرك جامعه برای پیشرفت و داشتن زندگی خوب بیان شده است. جامعه هدف این نوشته، بیشتر دانشجویان دانشگاه هستند که باید بیشتر به مسائل و مشکلات آنان توجه شود تا به آینده جامعه با کمک آن‌ها امید بیشتری داشته باشیم چرا که آنان مسئولین و اداره‌کنندگان کشور در آینده خواهند بود. دلایل و راهکارهایی برای کتابخانه‌های دانشگاهی در این زمینه ارائه شده است که باید در کنار سایر اهداف کتابخانه مورد توجه قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: انگیزه، کتابداران دانشگاهی، دانشجویان، کتابخانه‌های دانشگاهی

امید

مفهوم امید از نظر نووتی (۱۹۸۹)، نیروی زندگی پویا و بلند؛ از نظر دارلینگتون، اهمیت حمایت شدن از سوی دیگران؛ از نظر هاملستین و روث (۲۰۰۲)، برقراری ارتباط نزدیک با ارزش‌های شخصی و اهداف؛ و از نظر هاقتون (۲۰۰۷)، توان دنبال کردن فعالیت‌های روزانه و متحرک نگهداشت خود است. به عقیده اسنایدر (۲۰۰۰)، امید نوعی روند فکری و دارای دو جزء تفکر عامل (اراده‌های هدفمند) و مسیرها (طرح‌های هدفمند) است و هر دو بعد از طریق رفتارهای هدفمند در تشکیل و تعیین میزان امید ضروری و موجب سازگاری و سلامت جسمی و روانی است (کرمانی، ۱۳۹۰).

امید انتظاری مثبت درباره آینده و نگرشی مثبت به رویدادهای علی و معلولی است و مانند سپری بین آثار رویدادهای استرس‌زای زندگی و سلامت جسمی، روانی و رفتاری قرار می‌گیرد. مطالعات نشان می‌دهد، افراد امیدوار نسبت به افرادی که امید کمی دارند دلستگی ایمن‌تری دارند، تغذیه و مراقبت بهتری را دریافت کرده و از حمایت اجتماعی کافی برای اनطباق با مشکلات برخوردار بوده‌اند. تعارض خانوادگی آن‌ها کمتر و والدین قابل پیش‌بینی‌تری داشته‌اند. پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که امید با جهت‌گیری تبحری و احساس خود

۱. کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی / کارشناس بخش امانت کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

۲. کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی / کارشناس بخش امانت کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

ارزشمندی همبستگی مثبت دارد و همچنین با افسردگی، اضطراب و احساس فرسودگی به صورت منفی و به طور کلی با عواطف منفی در ارتباط است.

امید یک حالت روحی و روانی برانگیزاننده انسان به کار و فعالیت است. به طور طبیعی، امید موجب انگیزه بشر در کارهای اختیاری و مانع ترس از زیان است. امید انسان را به حرکت و امید دارد تا به هدف خویش برسد. امید که از معرفت و شناخت حاصل می‌شود، اساس همه تلاش‌های مفید و پرثمر انسانی است. پژوهشگران بر این باورند که امید برای مقابله با مشکلات شرایط عدم اطمینان ضروری است. تحقیقات نشان داده است که امید یک پیشگویی‌کننده معتبر برای موفقیت‌های علمی است. این امر حاکی از یک رابطه بدیهی بین امید به آینده و موفقیت است؛ یعنی همان‌طور که امید به آینده انگیزه تلاش و کسب موفقیت را در فرد به وجود می‌آورد؛ متنقابل دستیابی به اهداف و موفقیت‌ها نیز امید به آینده را در فرد تقویت می‌کند.

امید به زندگی و پیش‌بینی سطح عملکرد افراد رابطه مستقیم با یکدیگر دارند. یعنی هر قدر امید به زندگی بیشتر باشد، امکان موفقیت در زمینه‌های مختلف مثل شغلی، تحصیلی، ورزشی و غیره بیشتر می‌شود. امید فقط یک احساس خوب و زیبا نیست، بلکه سیستم انگیزش شناختی افراد نیز است؛ به این معنی که احساسات شما به دنبال شناخت حرکت می‌کند و از مسیر خود منحرف نمی‌شود. انگیزه عاملی مهم در زمینه رشد و توسعه فردی است. امید به انسان اجازه می‌دهد که با تلاش فراوان برای رسیدن به اهداف خود قدم ببردارد و با موانع مجادله کند. افرادی که امید ندارند در زندگی به دنبال اهدافی می‌روند که نیازی به چالش نداشته باشند و با کوچک‌ترین مشکل، از ادامه مسیر خود درمانده می‌شوند و هدف خود را رها می‌کنند.

ترریق امید در جامعه، در همه ارکان، سطح و لایه‌های جامعه بسیار مهم و ضروری است و مردم با داشتن این گل واژه موفقیت از یک سو بهتر می‌توانند برای پیشبرد امور حکومت و خود گام ببردارند و از سویی همراهی بهتری با ارکان حکومت در تحقق امور و طرح‌ها خواهند داشت.

امید به افراد، حس عمیق امن بودن و قابل اعتماد بودن را می‌دهد و آن‌ها را به سمت تلاش بیشتر برای دستیابی به موفقیت‌ها می‌کشانند و از سویی امید اجتماعی و امیدواری برگرفته از احساس خوش‌بینی فرد نسبت به آینده است و هنگامی که از این تعبیر استفاده می‌شود، امید مشترک یک ملت و امت نسبت به آینده‌شان را نشان می‌دهد که می‌تواند برآمده از غرور ملی، حس وطن‌دوستی و اعتماد به نفس باشد، انگیزه و شوق برای تلاش، تاب‌آوری و تحمل مشکلات، ظرفیت آرزومندی و داشتن آرزوهای بزرگ، همگی از نشانه‌های یک انسان یا ملت امیدوار است. جامعه امیدوار به جلو می‌نگرد و آینده را روشن‌تر از حال می‌بیند و بر این اساس امید بزرگ‌ترین سرمایه اجتماعی یک ملت است که به آن می‌بالد، بنابراین امید اجتماعی ابزاری مفهومی است که نشان می‌دهد چگونه می‌توان از وضع کنونی به شیوه مسالمت‌جویانه به آینده بهتری رسید و حس امید و امیدواری عزیزمتی مطلوب از نقطه کنونی جامعه به نقطه‌ای موفق در راستای پیشرفت و بهبود اجتماعی است که از ایجاد یأس اجتماعی جلوگیری می‌کند.

کتابخانه به عنوان یک نهاد مهم اجتماعی از گذشته‌ی بسیار دور واسطه‌ای برای تعامل با دنیای بیرون و حل تضادهای اجتماعی و تطبیق با محیط اجتماعی موجود بوده است. این مکان با دارا بودن تجربیات، عقاید و نگرش‌های مختلف، راهکارهای حل مسائل و مشکلات در قالب کتاب‌ها، نوشت‌های دیگر شکل‌های منابع می‌تواند نقش بسیار مهمی در برطرف کردن مشکلات اجتماعی و کمک به افراد برای داشتن زندگی بهتر و امید به آینده‌ای روشن‌تر داشته باشد.

کتابخانه‌ها انواع مختلفی دارند و هر کدام از آن‌ها برای رسیدن به هدفی خاص بوجود آمده‌اند، اما برای انواع کتابخانه‌ها می‌توان یک سلسله هدف کلی در نظر گرفت که عبارتند از:

-آموزش

-اطلاع‌رسانی

-فراهم آوردن امکانات پژوهش

-تعالی بخشیدن به روح و فکر

-ایجاد تفریح و تفنن

به گفته‌ی مهری پریرخ^۱ نقش کتابدار ارائه شیوه‌هایی است که فرد بتواند به خودکفایی و استقلال از طریق شناخت نیازهای خود و برطرف کردن آن با کسب اطلاعات به طریق مجازی و سنتی، کتابخانه‌ها، استناد مدارک و غیره، برسد.

کتابداران ما و آموزش‌های آن‌ها در حال حاضر برای ما ناشناخته است و نمی‌دانیم این گروه آموزش‌های لازم را دریافت کرده‌اند یا نه. برخی کتابداران نمی‌دانند که چه چیزهایی را باید به مردم ارائه دهند. این موضوع نشان می‌دهد که ما نیاز زیادی به آموزش داریم. متاسفانه در واحدهای آموزشی ما که کتابداران را تربیت می‌کنند، واحدهای درسی برای آموزش درست خدمات کتابخانه‌ای مناسب با شرایط موجود نداریم. کتابداران ما نمی‌دانند

که خدمات چه وسعتی دارد، چه جلوه‌هایی باید داشته باشد، برای چه کسانی و با چه شیوه‌هایی باید ارائه شود.

البته بسیاری از کتابخانه‌ها از نقاط مختلف ایران از فعالیت‌های که در این زمینه انجام دادند، گزارش‌هایی را ارائه می‌دهند و این گزارشات در گروه‌های کتابداری، خبرگزاری لیزنا و در همایش‌ها و نشست‌های مختلف منتشر می‌شود. آن‌ها نوآوری‌های جالبی را ایجاد کرده‌اند و اگر بگوییم که هیچ خدماتی ارائه نمی‌شود نسبت به بسیاری از کتابخانه‌ها کم لطفی خواهد کرد. ولی سوال اینجاست که آیا همین اندازه کافی است و یا بسیار بیشتر نیاز داریم؟ کتابخانه‌های کمی هستند که خود به این نتیجه رسیده‌اند، مطالعاتی انجام داده‌اند و نیازهای افراد را شناسایی کرده‌اند. اما آیا این اتفاق در همه کتابخانه‌ها رخ می‌دهد؟ زمانی که ما در مورد جامعه صحبت می‌کنیم و از رشد جامعه و توسعه آن سخن می‌رانیم منظور جامعه کل است که از اجزای مختلف تشکیل می‌یابد و اگر تمام این اجزا با هم رشد کنند جامعه رشد یافته است. خلاقیت، علاقه و روشی که توسط چند کتابخانه انجام می‌گیرد باید به همه کتابخانه‌ها برسد و تنها روش این کار آموزش است.

در درجه اول باید توجه داشته باشیم که ما به عنوان کتابدار در هر کجای ایران که هستیم باید بدانیم رسالت ما چیست و اگر کاری انجام می‌دهیم آن را به خاطر رسالت خود انجام دهیم. رسالت ما خدمت خالصانه به مردم بر پایه نیازهای آنان است. مقابله کتابداران کسانی قرار دارند که وقتی نیاز آن‌ها برطرف می‌شود خطوط چهره‌شان تغییر می‌یابد، فیزیک بدنشان عوض می‌شود و هنگام خروج از کتابخانه نگاه آن‌ها به کتابدار تغییر پیدا می‌کند و این بهترین پاداش برای کتابدار است. علیرغم مشکلات اقتصادی، اداری و غیره اگر کتابدار هستیم و به رسالت خود به این عنوان عمل می‌کنیم نتیجه آن را خواهیم دید. این ارزشی است که آن را با هیچ چیز نمی‌توان مقایسه کرد. شادی که در چهره افراد می‌بینیم از بیشترین حقوق و دستمزد و بهترین تشویق‌ها بالاتر است. پس تلاش کنیم با مطالعه، خودسازی و مرور الگوهای که در سراسر دنیا وجود دارند و با نگاه کردن به مردم به هدف خود دست یابیم.

تجربه نشان می‌دهد مطالعه‌ی یک کتاب خوب تا چه اندازه می‌تواند در آرامش و تصمیم‌گیری بهتر یک فرد تاثیرگذار باشد و یا اوقات فراغت شخص را به مفیدترین شکل ممکن پر کند که این خود باعث هدر نشدن وقت بالارزش او و یا گذراندن همان اوقات به بیهودگی یا تفریحی زیان‌بار می‌شود. در زمان حاضر که اکثر ما به خلاصه‌خوانی عادت کرده‌ایم و جواب سوال‌هایمان را با یک جستجوی ساده در گوگل به سریع‌ترین و کوتاه‌ترین

۱. برگرفته از مصاحبه‌ای که خانم دکتر پریرخ در سایت لیزنا داشته‌اند: <https://www.lisna.ir/Talk/34159>

شكل ممکن پیدا می‌کنیم و از اولین نتیجه به عنوان بهترین پاسخ استفاده می‌کنیم و اهمیت زیادی به درست یا نادرست بودن پاسخ و تحلیل آن برای کافی بودن و مفید بودن اطلاعات نمی‌دهیم؛ راهکارهایی برای عادت به مطالعه کتاب از ضروری‌ترین نیازهای جامعه می‌باشد. این نوشته در نظر دارد به بیان مطالبی در زمینه‌ی برنامه‌های کتابخانه برای برطرف کردن نیازهای غیردرسی مراجعان به کتابخانه‌های دانشگاهی به خصوص دانشجویان بپردازد و راهکارهایی را در این زمینه پیشنهاد دهد.

در بررسی و جستجوی اساسنامه‌های کتابخانه‌های دانشگاهی و وظایف و اهداف این کتابخانه‌ها به این نتیجه می‌رسیم که بسیار کم و شاید بتوان گفت به ندرت به وظیفه‌ی مهم کتابخانه که، تعالی روحی و فکری مراجعان است، اشاره‌ای شده است. با توجه به اینکه مراجعان اصلی کتابخانه‌های دانشگاهی دانشجویانی هستند که در یکی از حساس‌ترین مراحل زندگی خود هستند و کم‌کم باید برای پذیرش مسئولیت کار و زندگی آماده شوند و از طرفی با توجه به شرایط پیچیده‌ی اقتصادی و اجتماعی اکنون دچار تعارضات و مشکلات فراوانی هستند و نیاز جدی به دریافت اطلاعات مفید دارند و از طرفی اغلب دانشجویان به خصوص دانشجویان غیربرومی ممکن است امکان دسترسی به کتابخانه‌های عمومی سطح شهر را نداشه باشند و چون وقت زیادی را در دانشگاه می‌گذرانند فرصتی هم برای رفتن به کتابخانه‌های عمومی ندارند. موجودی کتابخانه‌های دانشگاهی نشان می‌دهد کتاب‌های غیردرسی و بسیار مفیدی برای مطالعه و ایجاد انگیزه و امید و پرکردن اوقات فراغت دانشجویان در این کتابخانه‌ها پیدا می‌شود و البته مورد استفاده آنان نیز قرار می‌گیرد.

ما به عنوان کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی وظیفه داریم در حد توان به درک مراجعان خود از نظر روحی و شرایط خاص و علت مراجعه به کتابخانه بپردازیم. همیشه مراجعه به کتابخانه دانشگاهی برای حل مسائل علمی و درسی نیست؛ چه بسا دانشجویی فقط برای گذراندن وقت بین دو کلاس خود به کتابخانه مراجعه کرده باشد و یا برای پرکردن خلا تنهایی خود به کتابخانه آمده باشد. شاید مراجعه کننده‌ای پناه خود برای فرار از مشکلی خاص را سکوت کتابخانه و قفسه‌های کتاب دانسته است، کتابدار با درک این موضوع و اهمیت آن می‌تواند به یاری مراجعه‌کننده بستابد و شاید آن فرد هنگام خروج از کتابخانه متفاوت از موقع ورودش به کتابخانه باشد و چه بسا که چاره‌ای برای حل مشکل خود پیدا کرده باشد و از تنهایی اش در کتابخانه به بهترین صورت استفاده کرده باشد و با آرامشی در دل و امیدی به آینده‌ی بهتر کتابخانه را ترک کند و چه نتیجه‌ای بهتر از این برای کتابدار می‌تواند وجود داشته باشد؟

چه بسا مراجعی در بد و ورود به کتابخانه منتظر لبخندی یا سلامی باشد تا نیاز خود برای حضور در کتابخانه را بیان کند و شاید رفع آن نیاز جلوی تصمیمی نادرست را بگیرد و او را در جهتی درست و مناسب راهنمایی کند و به حل مشکل خاصی کمک کند. گاه در برخی فیلمها یا اینیمیشن‌ها به شکل اغراق شده‌ای می‌بینیم، کتابداران اغلب یک شخصیت خشن و بداخل‌الاق و غیرقابل‌نفوذ هستند، اما این شخصیت می‌تواند به انسانی مهربان، پذیرای مراجعان و گاهی آخرین پناه آنان باشد.

کتابخانه‌های دانشگاهی باید برنامه‌هایی برای جذب دانشجویان به کتابخانه داشته باشند؛ در حال حاضر با وجود شبکه‌های اجتماعی متنوع، اطلاع‌رسانی در مورد برنامه‌های کتابخانه به سادگی انجام می‌گیرد و می‌توان افراد بیشتری را جذب کرد، تنوع این برنامه‌ها نیز در علاقه مند کردن دانشجویان موثر است.

زمینه‌هایی که می‌توان این برنامه ریزی را انجام داد؛ بسیار متنوع است و به علاقه‌ی مراجعان بستگی دارد؛ شعر، داستان، روان‌شناسی، مهارت‌های زندگی، مسابقات مختلف، انتخاب بهترین کتاب، بهترین کتابخوان، بیشترین استفاده‌کنندگان از کتابخانه و...

- در ادامه برنامه‌های مختلفی که امکان اجرا در کتابخانه‌های دانشگاهی را دارند، پیشنهاد می‌شود:
- ۱- مسابقات کتاب‌خوانی
 - ۲- معرفی کتاب‌های جدید
 - ۳- معرفی کتاب‌های برتر در هر زمینه
 - ۴- جلسات خوانش کتاب‌های با ارزش ادبی و تاریخی مثل شاهنامه خوانی مثنوی خوانی، خواندن بوستان و گلستان سعدی و سایر کتاب‌های ادبی
 - ۵- معرفی کتاب‌های روان‌شناسی که باعث بهتر شدن تعامل فرد با خود و دنیای پیرامونش می‌شود.
 - ۶- خلاصه‌نویسی کتاب‌های با ارزش
 - ۷- ایجاد باشگاه کتاب‌خوانی و همفکری در بین مراجعه‌کنندگان به کتابخانه
 - ۸- جلسات نقد کتاب و بیان نظرات شرکت‌کنندگان

نتیجه‌گیری

همه مطالبی که گفته شد در ایجاد انگیزه، امید و حال خوب در بین مراجعان به کتابخانه موثر است. به یاد داشته باشیم دانشجویان؛ که مراجعه‌کنندگان اصلی کتابخانه‌های دانشگاهی هستند، مدیران، مسئولان، کارمندان و استادان، آینده‌ی جامعه هستند و نقش مهمی در سرنوشت و آینده‌ی کشور دارند. پس خوب است که ما کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی نقش خود را در قبال آنان به انجام برسانیم و امیدوار باشیم نسلی باسواند، کتابخوان و دوراندیش مسئولیت آینده‌ی کشور را در دست بگیرند.

منبع

کرمانی، زهرا (۱۳۹۰). ویژگی‌های روان‌سنگی مقیاس امید استایدر، فصلنامه روان‌شناسی کاربردی، ۵ (۴) ۷۲-۲۳.

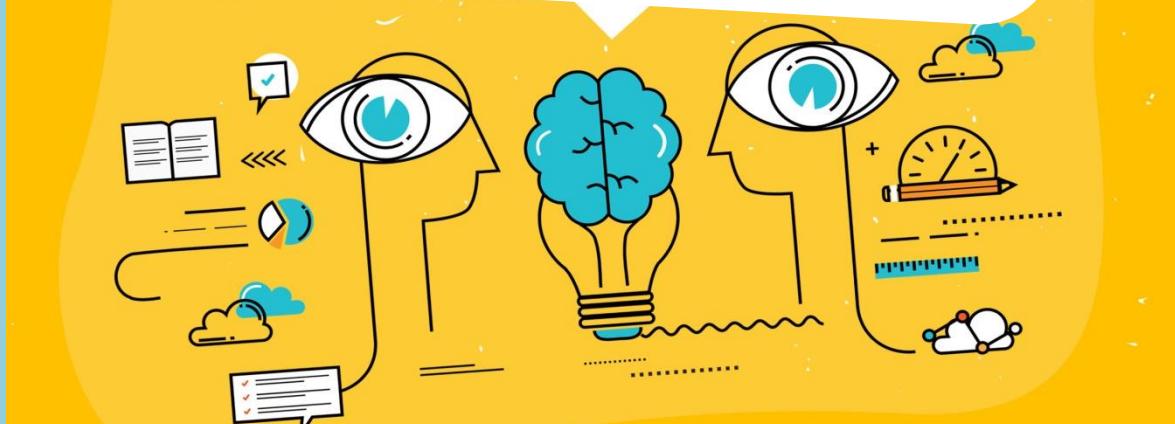

اینفوگرافیک

ابزارهای ارتباطی جدید در عصر دیجیتال

نگارش Waralak V. Siricharoen

ترجمه شهناز غلامحسین نژاد^۱

از سال ۱۹۸۰ به بعد اینفوگرافها به عنوان ابزاری جهت انجام فعالیتهای روزانه به شمار رفته است به گونه‌ای که امروزه از این قابلیت جهت روایت داستان‌ها استفاده می‌شود. با وجود عصر دیجیتال و تغییر سبک زندگی، لازم است داده‌ها سریع‌تر و ساده‌تر پردازش شوند. به همین دلیل افراد به دنبال تصاویر و نمودارهایی هستند که اطلاعات را سریع‌تر القا کرده و مستلزم زمان کمتری جهت بررسی و مطالعه باشد. این مقاله ترجمه شده به چگونگی ایجاد اینفوگرافیک و معرفی برخی از ابزارها می‌پردازد.

این جمله‌ای آشناست که یک عکس ارزش هزار کلمه را دارد، اگر داده‌ها به شکل‌های درست و الگوهای بصری، رمزگذاری شوند مغز قادر است روابط بین آن‌ها و شکل‌ها را بهتر درک نماید.^۱ تعریف آموزشی اینفوگرافیک به معنی سازمان‌دهی گرافیکی رسانه‌های مختلف (متن، تصویر، نماد و طرح‌واره) و مجموعه‌ای از تصاویر است و در تعامل انسان و کامپیوتر اینفوگرافیک‌ها می‌توانند شناخت کاربر را برای افزایش توانایی بصری برای دیدن الگوها و روندها بهبود بخشند.^۲

۱. کارشناس مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

2. W. S. Cleveland, "The Elements of Graphing Data", Revised Edition. New Jersey: Hobart Press, 1994.

2. S. Card, J. Mackinlay, and B. Schneiderman, "Readings in Information Visualization: Using Vision to Think, Morgan Kaufmann Publishers", 1999.

اینفوگرافیک^۱ روش جدیدی برای تجسم داده‌هاست. تجسم به عنوان مکانیسمی است که انسان بوسیله آن، اطلاعات بصری را درک، تفسیر، استفاده و انتقال می‌دهد. تجسم اطلاعات در روزنامه‌نگاری باعث افزایش پذیرش ابزارهای باورپذیر و قابل اعتماد می‌شود. اینفوگرافیک تهیه شده توسط پیتر سالیوان^۲ برای روزنامه ساندی تایمز در طی دهه ۱۹۹۰-۱۹۷۰، از دلایل مهم تشویق روزنامه‌ها به استفاده بیشتر از اینفوگرافیک بوده است.

پیتر سالیوان (۱۹۳۲-۱۹۹۶) یک طراح گرافیک بریتانیایی بود که به دلیل کار در زمینه طراحی گرافیک اطلاعات، شهرت داشت. سالیوان همچنین از مددود نویسنده‌گانی است که در مورد گرافیک، اطلاعاتی، در روزنامه‌ها بیان کرده است. مانند برخی از کارکنان روزنامه "USA Today"، روزنامه ایالات متحده که در سال ۱۹۸۲ راه اندازی شد، هدف آن استفاده از گرافیک جهت درک آسان اطلاعات بود. "USA Today" معمولاً برای انتشار اینفوگرافیک‌های به روز خود، معتبر است. نمودارها و نقشه‌های رنگارنگ از نشانه‌های بارز طراحی در این روزنامه برای خوانندگان است.

بسیاری از اینفوگرافیک‌های برتر در اینفوگرافیک‌های "نیویورک ژورنال" در سال ۱۸۹۸ منتشر شد (شکل ۱ و شکل ۲).

شکل ۱- اینفوگرافیک اصلی ایجاد شده در سال ۱۸۹۸: تحریب اینفوگرافیک کشتی جنگی

شکل ۲- اینفوگرافیک اصلی در سال ۱۸۹۸: ناوگان جنگی مجله، خبرنگاران و هنرمندان

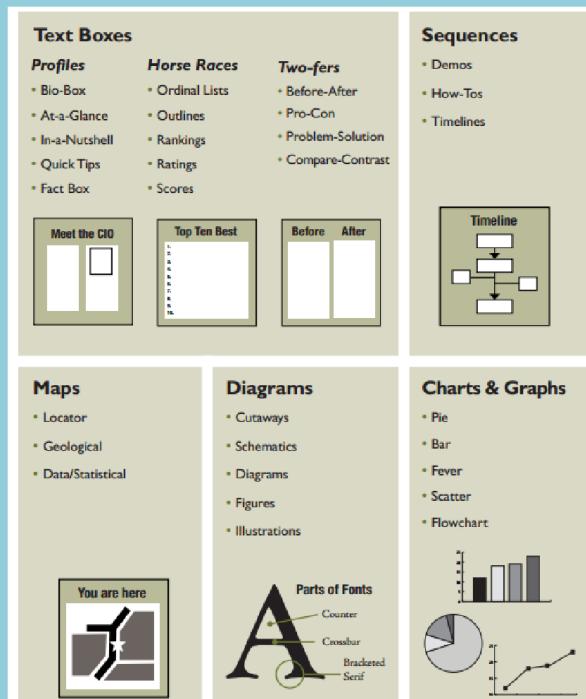

1. Infographics
2. peter sullivan

در زمان‌های قدیم روابط عمومی، داستان‌گویی بود ولی امروزه، به نمایش در آوردن آن است و "ریچارد ادلمن"^۱، رئیس و مدیر عامل شرکت ادلمن، در همان زمان داستان را بیان می‌کند. سرنلی و همکارانش نیز، از تکنیک‌های اینفوگرافیک برای ترکیب طرح‌واره‌های تحلیلی و ترکیبی، جهت تقویت ادراک زیبایی شناختی استفاده و گزارش کرده‌اند که اینفوگرافیک به فرآیند یادگیری کاربران کمک می‌کند.

أنواع اينفوغرافيك

به طور کلی، در رسانه‌ها کاوش با قالب‌های کاوش با مبنای جدید بر وب و تجسم داده‌ها، استاندارد پذیرفته شده‌ای وجود دارد، که اغلب، هدف‌شان ایجاد فضایی برای بحث‌های کلی نیست. انواع گرافیکی زیادی همانند گرافیک میله‌ای تا نمودار دایره‌ای و یا جداول تا اشکال هندسی، برای تجسم داده‌ها با استاندارد پذیرفته شده‌ای وجود دارد، در حقیقت، از سال‌های قبل، از بسیاری از گرافیک‌های مورد استفاده در برنامه‌های تجسمی، استفاده کرده‌ایم به عنوان نمونه، نمودارها به ما امکان می‌دهند داده‌ها را کاوش کرده و الگوهایی را مشاهده کنیم که با هیچ رویکرد دیگری نمی‌توان به آن‌ها دست یافت. همانطور که در مقاله "مجله پژوهشی روزنامه" در سال ۲۰۰۰ با عنوان "به روزرسانی در مورد اینفوگرافیک در روزنامه‌های آمریکایی"، گزارش شد، ۱۲۵ روزنامه در سال ۱۹۹۷ وجود داشت. از آن‌ها پرسیده شد که آیا دسته‌بندی‌های گرافیکی اطلاعاتی را با قاعده منتشر می‌کنند یا خیر؟ پاسخ این بود: نقشه‌ها ۹۵/۹ درصد؛ نمودار میله‌ای ۶۲/۹٪؛ نمودارهای خطی ۵۲/۴٪؛ و نمودار دایره‌ای ۳۶/۸٪؛ تصویری ۳۳/۳٪؛ و سه بعدی ۱۴/۵ درصد.

شكل ۳- انواع ساده اينفوغرافيكها

در تحقیق "سیستمی برای درک تصویر اینفوگرافیک و کاربردهای آن" در مجموعه مقالات سمپوزیوم ACM در سال ۲۰۰۷، در زمینه مهندسی اسناد، که در مورد مقایسه عملکرد پاسخگویی به سوال، "اینفوگرافیک یا نبود اینفوگرافیک؟" بود، حاصل آن این بود که اطلاعات متنی، برای بررسی همه سوالات واقعی مربوط به اینفوگرافیک کافی نیست. اعداد عربی در اینفوگرافیک متمایز است، باید زیر عنوان جداول خط کشید. با توجه به اینکه ذهن انسان در مقایسه با انتقال اطلاعات نوشتاری یا شفاهی می‌تواند اطلاعات دیداری، را با روشی موفق‌تر و ماندگارتر تشخیص دهد، بنابراین جهت انتقال و ارسال اطلاعات دیداری بهتر، طراحی اینفوگرافیک‌ها آموزش داده شود. در روزنامه‌ها (شکل ۱، شکل ۲)، جزئیات طراحی داده‌ها، به درستی منعکس شده و طرحی کلی و جذاب و قابل درک دارد و نمونه اصلی اینفوگرافیک است.

در تحقیقات انفورماتیک مراقبت‌های بهداشتی در مقاله "رویکرد اینفوگرافیک برای طراحی لیست موضوعات"^۱ مشخص شده است که در نگاه کلی، اینفوگرافیک تعاملی، می‌تواند اطلاعات قابل هضم‌تری را، نسبت به نمایش‌های معمولی و جدولی نشان دهد.^۲ محتواهای ضروری متن نشان داده شده و تنها با بررسی گرافیکی می‌توان به کل ایده گزارش‌ها پی برد.

علاوه بر این، با فناوری‌های امروزی، اینفوگرافیک‌ها نیز می‌توانند به تصاویر متحرک برای نسخه‌های وب سایت تبدیل شوند. نماد گرافیکی به عنوان کوچکترین واحد گرافیکی که اطلاعات معنی‌دار را حمل می‌کند، تعریف می‌شود.^۳

برخی از انواع عمدۀ اینفوگرافیک بر اساس قابلیت استفاده آن، به شرح زیر است:

بر اساس آمار این نوع اینفوگرافیک شامل نمودارها، چارت‌ها، گراف‌ها، جداول و لیست‌ها می‌باشد. در میان رایج‌ترین دستگاه‌ها، نمودارهای میله‌ای افقی، نمودارهای ستونی عمودی، و نمودارهای دایره‌ای گرد یا بیضی هستند که می‌توانند اطلاعات آماری را بررسی کنند. فرم‌های پایان‌نامه نحوه عملکرد یک سیستم، خطوط مجوز شرکت، ارتباط متوالی را نشان می‌دهد. که می‌توان آن را به صورت تعاملی نیز ساخت.

- بر اساس خط زمانی

جدول زمانی توالی رویدادها را با توجه به زمان وقوع هر رویداد نشان می‌دهد و مخاطب را قادر می‌سازد تا روابط زمانی را خیلی سریع درک کرده و گاهی اوقات آن‌ها را به صورت جدول، پاراگراف‌های سال به سال و غیره نشان می‌دهد.

- مبتنی بر فرآیند

این فرآیندها معمولاً در مجلات آشپزی یافت می‌شوند یا با استفاده از اینفوگرافیک در مورد دستور پخت توضیح می‌دهد. همچنین از این نوع اینفوگرافیک‌ها می‌توان برای شفافسازی در محیط‌های کاری کارخانه یا ادارات استفاده کرد و خوانندگان را در مورد شیوه‌نامه‌ها، در فضایی محدود راهنمایی کرد.

- مکان یا بر اساس جغرافیا

با استفاده گسترده از GIS، "نقشه‌ها" می‌توانند بهترین راه برای نشان دادن اینفوگرافیک‌های مبتنی بر جغرافیا باشند. آن‌ها شامل نمادها، نمودارها، جداول، فلش‌ها و بالتها هستند. بسیاری از نمادهای GIS معین وجود دارد

1. K. C. Spry, "An infographical approach to designing the problem list", IHI '12: Proceedings of the 2nd ACM SIGHIT International Health Informatics Symposium, 2012.

2. B. İnan, U. Dur, "Analysis of data visualizations in daily newspapers in terms of graphic design", Procedia - Social and Behavioral Sciences 51 (2012) 278 – 283, 2012.

3. J. Welinske, "Applying User Research, Usability Testing and Visual Design Techniques to a Printed Publication Targeted at Teenagers", 167-169. Proceedings of SIGDOC'12, ACM Special Interest Group on Design of Communication conference, 2012.

که در نقشه‌ها برای شناسایی بزرگراه‌ها، خیابان‌ها، متروها و امکانات استفاده می‌شود. بسیاری از این نمادهای آشنا، برای مکان‌هایی مانند مکان‌های توریستی، بیمارستان‌ها، فرودگاه‌ها و غیره طراحی شده‌اند. علاوه بر این، مقیاس نیز مهم است زیرا همه مکان‌ها و نشانه‌ها بر اساس مقیاس یا نسبت دقیق علامت‌گذاری می‌شوند.

مجموعه‌ای از ابزارها و نرم‌افزارهای رایگان برای اینفوگرافیک

به صورت دستی و با استفاده از ابزارهای ساده و معمول مانند کاغذ، خودکار، مداد، نشانگر و خط‌کش می‌توان اینفوگرافیک ایجاد کرد. اما، امروزه بیشتر با استفاده از نرم‌افزارهای کامپیوتری که هم سریع‌تر، آسان‌تر، زیباتر و رنگارنگ‌تر هستند، طراحی می‌شوند. از نرم‌افزارهای تصویرسازی عمومی، مانند "Adobe Illustrator" یا نرم‌افزارهای رایگان نیز استفاده می‌شود. همچنین تعدادی وب سایت و ابزار تخصصی نیز وجود دارد که می‌توان از آن‌ها برای ساخت اینفوگرافیک استفاده کرد.

کسب و کار

کسب و کارهایی که کار خود را به صورت اینفوگرافیک منتشر می‌کنند، به طور متوسط ۱۲ درصد بیشتر از آن‌هایی که اینفوگرافیک ندارند هستند^۱، به طوری که می‌توان ترافیک وب سایت را افزایش داد معمولاً در کداده‌ها و آمارها برای اکثر مردم، آسان نیست افراد با تصاویر، فلش‌ها و کم‌آن‌ها بیشتر می‌توانند موضوعات را تشخیص دهند^۲.

محبوبیت اینفوگرافیک‌ها در حال افزایش است و به کسب و کارها، کمک می‌کند که روشی غنی برای بوقراری ارتباط با مشتریان، تامین‌کنندگان و سرمایه‌گذاران فراهم می‌کند. اینفوگرافیک، بیانی تصویری از داده‌ها است، به عنوان مثال، یک نمودار برای ارائه اطلاعات پیچیده به روشی ساده طراحی شده است. اینفوگرافیک‌ها، برای بازاریابان ضروری‌اند، چرا که اینفوگرافیک‌ها با طراحی‌های مناسب را می‌توان برای موارد خاصی در بازاریابی آنلاین ایجاد کرد. همچنین از آن برای نمایش آمار در قالب خطی استفاده کرد. این ابزار برای به اشتراک‌گذاری اطلاعات به شیوه‌ای سرگرم‌کننده و خلاقانه، به ویژه از طریق وب سایت‌های رسانه‌های اجتماعی بصری مانند مای‌اس‌پیس، فیس‌بوک، توییتر و غیره بسیار عالی خواهد بود.

اینفوگرافیک چند رسانه‌ای، روشی تعاملی برای ارائه اطلاعات شرکت‌های است و می‌تواند فعالیت‌ها و ایده‌ها را در کسب و کار معرفی کرده و به خدمات و محصولات تقاضای استثنایی بدهد. استفاده از اینفوگرافیک برای ارائه سیستم‌ها و روش‌های شرکت، برای کارمندان جدید سودمند خواهد بود. مشتری می‌تواند به راحتی اطلاعاتی را در قالب‌های رنگارنگ بصری که با یک پوستر یا نمودار معمولی متفاوت است، تشخیص دهد، زیرا موضوعات به ترتیب نتیجه‌گیری و ساخته شده است.

استفاده از اینفوگرافیک یا نمایش گرافیکی در فرآیند طراحی محصولات در تجارت الکترونیک در صفحات نمایشی کامپیوتری، به شیوه‌های استاندارد تبدیل شده است.

1. HupSpot Inc., “How to Create Five Fabulous Infographics in PowerPoint”, 2013, Available online: <http://offers.hubspot.com/howto-easily-create-five-fabulous-infographics-in-powerpoint>
2. B. Patton, Here is why flow charts can help, 2011, http://www.pattonpatton.com/should-you_flow_chart.htm

طراحی اینفوگرافیک‌ها

اولین راه تهیه اینفوگرافیک، استخدام طراح یا شرکت سازنده آن است، هر چند ممکن است هزینه‌بر باشد و به خاطر اطمینان از این است که اینفوگرافیک از نظر بصری مستقل از دیگران و نماینده برندی است. راه دیگر یافتن وبسایت‌های مناسبی است که نمونه کارها یا قالب‌های اینفوگرافیک یا اطلاعاتی در مورد استخدام طراحان ارائه می‌دهند. با این وجود، اگر نیاز به ساخت اینفوگرافیک جدید برای هدف خاصی باشد، اولین قدم برای شروع است. همانطور که کراوس^۱ فرآیند پنج مرحله‌ای بسیار مفیدی را برای ایجاد اینفوگرافیک، به شرح زیر پیشنهاد کرد^۲ :

- ۱- ایده بگیرید.
- ۲- ترسیم کنید.
- ۳- جمع‌آوری داده‌ها.
- ۴- توسعه مفاهیم.
- ۵- با چیدمان بچینید.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

اینفوگرافیک‌ها، اطلاعات را در یک فضای محدود و یک قالب هنری ارائه می‌دهند و می‌توانند به سرعت حقایق را منتقل کنند و خوانندگان را به خواندن آن تشویق نمایند. داده‌ها یا اطلاعات مهمی را ارائه می‌دهند که خواندن و درک آن‌ها لذت‌بخش است. اینفوگرافیک‌ها در وب .۰۰۲ محبوبیت یافته و داده‌هایی به شکل تصویری گرافیکی هستند که نگاه و درک آن را، برای خوانندگان آسان‌تر می‌کنند^۳.

همچنین نشان می‌دهند که چگونه می‌توان تبلیغات داده‌ها و اطلاعات را برای یکپارچه‌سازی ایده‌های خلاصه‌شده سفارش، مرتب و ارائه کرد. در وب سایت‌های پیشرفته، می‌توان اینفوگرافیک را با مفهوم چند رسانه‌ای و با اضافه کردن صدا و حرکت با هم ادغام کرد. با این حال، همانطور که ذکر شد، این کار فقط با وجود داشتن اطلاعات دقیق و درست امکان‌پذیر است و بدان معنی است که از لحاظ اخلاقی بسیار مهم است که داده‌های ارائه شده درست و دقیق باشد و بدون تخمين یا ساختن داده‌ها برای افزودن اطلاعات از دست رفته انجام شوند. اینفوگرافیک‌های تعاملی متحرک با استفاده از (HTML) در وبسایتها رایج و جذاب‌تر خواهد شد.

منبع

ترجمه مقاله

Infographics: The New Communication Tools in Digital Age/ Waralak V. Siricharoen

1. Krauss, Jane
2. J. Krasuss, "More Than Words Can Say Infographics, Learning and Leading with Technology", 2012.
3. R. Byrne, "Picture this, School Library Journal", 57(6), 15, 2011.

به کارگیری

اصول رانگاناتان در مجموعه‌سازی

بخش سفارشات کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

رقیه دهستانی^۱

مقدمه

رانگاناتان، پدر کتابداری هند و دانشمند شهیر در سال ۱۹۲۴ میلادی پنج قاعده کلی را با هدف علمی نمودن حرفه کتابداری ابداع نمود که به عنوان اصول علم کتابداری پذیرفته شده‌اند. پنج قانون رانگاناتان پنج جمله کوتاه است که بسیار صريح و واضح و با پشتونه فکری در ذهن این دانشمند برجسته شکوفا شده است ولی در عین حال دارای معنای عمیق و کاربردی هستند. از آنجایی که بخش سفارشات کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مسئولیت تهیه و تامین منابع چاپی و الکترونیکی کتابخانه را به عهده دارد اجرای اصول و قوانین رانگاناتان و در نظر گرفتن آن‌ها می‌تواند به عنوان الگویی در خط مشی مجموعه‌سازی در نظر گرفته شود و مورد استفاده چرا گیرد. اصول کاری بخش سفارشات اعم از انتخاب کتاب، بررسی سفارشات اعم از کتاب‌های خریداری یا اهدایی، خرید به موقع بر اساس نیاز کاربران... همگی از جمله مسائلی است که این اصول را در آن می‌توان پیاده‌سازی کرد.

قانون اول: کتاب برای استفاده است

زمان بسیاری گذشته و دیگر کتابخانه‌ها انبار کتاب نیست و نقش کتابدار به عنوان نگهبان کتابخانه و کتاب‌ها تغییر کرده است. در حال حاضر استفاده از کتاب‌ها و کیفیت اطلاع‌رسانی مهم‌تر از حفظ و نگهداری کتاب‌هاست. از آنجایی که کار تامین منابع به عهده بخش سفارشات است برقراری یک رابطه درست بین یک کتاب مناسب و

^۱ کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

یک درخواست‌کننده مناسب در زمان مناسب بسیار با اهمیت می‌باشد، چه بسا کتابی بسیار ضروری به دلیل تاخیر در خرید دیگر مورد استفاده یک پژوهشگر نباشد. مسائلی مثل چاپ تمام بودن کتاب یا دیر رسیدن کتاب از کارگزار تهیه کتاب چاپی فارسی از تهران، زمان بر بودن تهیه لیست‌های درخواستی متواتی و یافتن‌ها کتاب‌ها و تهیه آن‌ها، همگی از جمله مسائل و مشکلاتی است که تهیه کتاب در زمان مناسب را دچار اشکال کرده است. رعایت این اصل در جذب کتاب‌های اهدایی و خط مشی مجموعه‌سازی نیز مورد نظر است. منابع درسی و مفیدی به کتابخانه اهدا می‌شود که در مجموعه موجود نیست و یا به دلیل کم بودن تعداد نسخه‌ها در مخزن کتابخانه و تعداد زیاد متقاضیان دانشجو مورد نیاز و در خواست است. این منابع باید توسط بخش سفارشات شناسایی و ثبت شوند و در مجموعه گنجانده شوند تا اصل کتاب برای استفاده است رعایت شود.

قانون دوم: هر خوانندگان کتابش

با توجه به اینکه در کتابخانه، خوانندگان، عامل محرك و سرمایه کتابخانه است بنابراین توجه به درخواست‌های مناسب استفاده کنندگان و تامین نیازهای آنان از جمله وظایف بخش سفارشات می‌باشد. در مجموعه‌سازی سعی شده است نیازهای علمی و پژوهشی گروه‌های مختلف علمی مد نظر قرار بگیرد که با توجه به تنوع زیاد رشته‌ها و گرایش‌های مختلف علمی و آموزشی کار تهیه منابع جز با همکاری متخصصان رشته‌های مختلف امکان‌پذیر نبوده و نیست. از آنجایی که پرтал سفارشات در اختیار تمامی اعضای دانشگاه می‌باشد، تامین درخواست‌های اساتید، دانشجویان و کارمندان دانشگاه اصل هر "خوانندگان کتابش" را متجلی می‌سازد. در این میان برخی دانشکده‌ها فعالیت بیشتری داشته و درخواست‌های بیشتری دارند که ممکن است توازن موضوعی مجموعه دچار اشکال شود.

برای مناسب و متعادل بودن مجموعه در همه رشته‌ها و خرید کتاب‌های مهم و اصلی برای دروس رشته‌های مختلف لازم است تمامی اعضاء دانشگاه اعم از دانشجو، استاد و کارمند کتاب‌های ضروری و مفید دانشگاهی را شناسایی و برای کتابخانه در قسمت سفارش کتاب برای کتابخانه وارد نمایند تا در زمان مناسب تهیه و مورد استفاده خوانندگان قرار گیرد. در واقع دانشجویان رشته‌های مختلف و اساتید، متخصصان موضوعی هستند که با انتخاب کتاب‌های ضروری در رشته‌های خود، نقش بسیار موثری در غنی‌سازی مجموعه کتابخانه دارند.

قانون سوم: هر کتابی خواننده اش

در این قانون به استفاده حداکثری از کتاب‌ها اشاره شده است. اگر کتاب خریداری شود ولی مورد استفاده قرار نگیرد علاوه بر هدر رفت بودجه، مفید بودن کار کتابدار بخش سفارشات مورد سوال قرار می‌گیرد. کتاب‌های درسی و پرماجعه معمولاً مورد درخواست بخش امانت هست که باید تهیه شود و تعداد نسخه‌ها بنا به صلاح‌حدید بخش امانت افزایش و برای خرید مجدد درخواست می‌شود. جدیدترین کتاب‌های منتشره در هر سال در زمینه‌های تاریخ، فلسفه، ادبیات، داستان، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی که معمولاً همیشه مخاطب خود را دارد باید از ناشران معتبر و به نام در سطح کشور خریداری و چه به لحاظ سرگرمی و یا علمی برای اساتید، دانشجویان و کارمندان دانشگاه تهیه و فراهم گردد. از آنجایی که در رشته‌های مختلف علمی و دانشگاهی کتاب‌های مختلفی چاپ می‌شود که خرید همه آن‌ها برای کتابخانه امکان‌پذیر نیست، باید از متخصصان رشته‌های مختلف در این امر کمک گرفت تا بهترین و مفیدترین کتاب‌ها برای کتابخانه خریداری شود. در این میان ارتباط بین خوانندگان و کتابخانه باید به بهترین شکل محقق شود که با سیستمی نمودن ثبت درخواست‌های همکاران در سیستم سدف، نیاز خوانندگان در پرтал شناسایی شده و در کار تهیه و سفارش کتاب‌ها و مجموعه‌سازی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد. با توجه به اهمیت اصل "هر کتابی خواننده اش" در کار مجموعه‌سازی، هنگام انتخاب و خرید کتاب

کارشناسان بخش سفارشات باید به گونه‌ای اقدام به تهیه کتاب نمایند که هر کتاب خواننده خود را داشته باشد یعنی کتاب بر اساس نیاز مراجعه‌کننده انتخاب و خریداری شود. در واقع کتابدار بخش سفارشات خود را به جای کاربر گذاشته و کار انتخاب و خرید صورت گیرد.

کتاب‌های اهدایی نیز زمانی برای خواننده خودش مخاطب داشته و اکنون باید به بهترین شکل برای مجموعه مورد استفاده قرار گیرد سالم و تمیز بودن و کیفیت مناسب دانشگاهی داشتن و اگر سرگرم‌کننده و داستان است از بهترین و مشهورترین نویسنده‌گان انتخاب و برای مجموعه ثبت و فهرست‌نویسی شود. کتاب‌های درسی مفید و با تاریخ جدید که به کتابخانه اهدا می‌شود می‌تواند در کاهش هزینه‌ها و جایگزینی در مجموعه با منابع قدیمی‌تر مورد استفاده قرار گیرد.

قانون چهارم: وقت خواننده را هدر ندهیم.

این قانون کلیه خدماتی را که در کتابخانه ارائه می‌شود تا در وقت خواننده صرفه جویی شود را شامل شده و بسیار متنوع است. خوشبختانه تقارن عصر الکترونیک و عصر اطلاعات باعث شده است که خدمات گوناگونی برای کاربران کتابخانه فراهم شود. این خدمات از چاپ و تکثیر یک برگ کتاب گرفته تا اطلاع‌رسانی توسط شبکه‌های اجتماعی در مورد کتابخانه و اخبار آن می‌باشد.

از آنجایی که در بخش سفارشات مجموعه‌سازی انجام می‌شود تهیه کتاب‌های لازم برای دانشجویان که کتاب را در زمان مقرر و تعیین شده نیاز دارند از جمله وظایف بخش سفارشات است. استفاده‌کننده‌ای عجله دارد که کتاب را برای کار پایان نامه یا امتحان در زمان مناسب و مقرر تهیه و سفارش بدهد. وظیفه بخش سفارشات رسیدگی و تهیه کتاب و در فوریت قرار دادن و در نهایت رساندن کتاب به دست خواننده خودش می‌باشد تا در وقت وی صرفه‌جویی شود. به نظر می‌رسد بخش سفارشات با خرید به موقع کتاب‌های سفارش داده شده در جهت رفع نیازهای اطلاعاتی کاربران، می‌توان نقش عمده‌ای در راستای اجرای این قانون یعنی «وقت خواننده را هدر ندهیم» داشته باشد. همچنین با بررسی سریع کتاب‌های اهدایی توسط کارشناسان سفارش و افزودن موارد مورد نیاز به مجموعه می‌توان کمک قابل توجهی در این خصوص داشت.

قانون پنجم: کتابخانه ارگانیسمی زنده و پویا است.

کتابخانه سازمانی رو به رشد است که باید در همه زمینه‌ها متناسب با تغییرات زمان و آینده رشد و بالندگی داشته باشد. ساختمن و تجهیزات کتابخانه و نوع ارائه خدمات طی سال‌ها در کتابخانه‌های عمومی و دانشگاهی تغییر کرده است. زمانی برگه دان راهنمای مراجعان بود و اکنون سیستم‌های جستجوی منابع و انواع سایت‌های راهنمای منابع که در فضای مجازی موجود است، جایگزین حجم زیادی از برگه‌دان‌ها شده است. نوع ارائه خدمات مثل سایر بخش‌های کتابخانه در بخش سفارشات نیز تغییر کرده است. در حال حاضر بخش سفارشات کتابخانه مرکزی با مرکز نمودن در خواست‌ها به شکل سیستمی و فعلی بودن قسمت "سفارش کتاب برای کتابخانه" تمامی کاربران دانشگاهی را دعوت به مشارکت در امر انتخاب کتاب نموده است. انتخاب کتاب‌های مفید و روز آمد در بازار نشر توسط متخصصان موضوعی که همان استادی و دانشجویان رشته‌های مختلف می‌باشند، نقش بسیار مهمی در غنی‌سازی مجموعه ایفا می‌کند. افزودن مداوم منابع اطلاعاتی جدید و یا کتاب‌های اهدایی مورد نیاز کاربران به مجموعه که از وظایف بخش سفارشات است و از طرفی دیگر وجین منابع بدون استفاده با کمک

بخش امانت می‌تواند مطابق با قانون پنجم رانگاناتان، کتابخانه را به ارگانیسمی زنده و پویا که مدام در حال تغییر و تحول است، تبدیل نماید.

نتیجه‌گیری

کتابخانه مرکزی هر دانشگاه واحدی زنده است که برای استفاده جامعه خود اعم از اساتید، محققان، پژوهشگران و دانشجویان بنا نهاده شده، بنابراین منابعی که تهیه می‌شوند باید مورد نیاز و خواست جامعه مربوط باشند. کتابخانه‌ای که مجموعه اش برای آموزش و پژوهش، پر کردن اوقات فراغت و ایجاد لذت مخاطب خود گردآوری نشود، پس از مدت کوتاهی به انباری متروک تبدیل می‌شود. برای ایجاد ارتباط قوی خوانندگان با کتابخانه و بهره‌گیری هر چه بیشتر آن‌ها باید تیم کارشناسی بخش سفارشات بتواند بهترین و مناسب‌ترین منابع را برای مجموعه انتخاب و مورد استفاده قرار دهد. به نظر میرسد اصول رانگاناتان همانند چرافی راه را برای اجرای صحیح مجموعه‌سازی روشن نماید.

تغییرنرم افزار مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی:

فلسفه تغییر به

سیستم یکپارچه سیماد

محمد جعفر طلایی^۱

مقدمه

امروزه مهمترین ابزاری که کتابخانه‌ها برای ارائه خدمات به مراجعان از آن بهره می‌برند نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای است. نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای در چند دهه اخیر و با ورود قابلیت‌های ویندوزی و محیط وبی، پیشرفتهای چشمگیری داشته‌اند که این امر موجب افزایش سرعت، دقیق و سهولت در ارائه خدمات کتابخانه‌ای شده است. همچنین محیط کاربری ساده و در عین حال با امکانات زیاد را برای کاربران فراهم نموده است.

انتخاب نرم‌افزاری مناسب برای کتابخانه از میان انواع نرم‌افزارهای مختلف با امکانات متنوع با توجه به نوع کتابخانه (عمومی، دانشگاهی، مدرسه‌ای...) و حجم خدمات قبل ارائه باید با دقیق و وسوس انجام شود.

مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد سال‌ها با بکارگیری نرم‌افزار کتابخانه‌ای از شرکتی داخلی در این زمینه، به ارائه خدمات پرداخته است تا اینکه در سال ۱۳۹۳ این مرکز بنا به دلایلی که در ادامه به آن پرداخته می‌شود تصمیم گرفت با استفاده از علم و تجربه کتابداران خود و همچنین با همکاری مرکز کامپیوتر دانشگاه فردوسی مشهد، نرم‌افزاری منطبق بر نیازهای عینی و عملی کاربران کتابخانه در محیط وب و با قابلیت‌های ویندوزی طراحی و راهاندازی نماید.

این نرم‌افزار با عنوان سامانه یکپارچه مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه (سیماد) نامیده می‌شود که البته قسمت‌های مختلف آن نظیر امانت، فهرست‌نویسی، سفارشات و دیگر قسمت‌های آن نیز در شماره‌های آینده این نشریه طی مقالاتی معرفی خواهد شد.

دلایل تغییر نرم‌افزار کتابخانه

همانطور که قبلاً ذکر شد نرم‌افزاری که در گذشته در مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی بکار گرفته می‌شد از شرکتی در این زمینه تهیه شده بود که در زمان خودش جزو شرکت‌های برتر در طراحی نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای محسوب می‌شد این شرکت در زمینه طراحی نرم‌افزارهای مالی و کتابخانه‌ای توانمند بود. نرم‌افزار کتابخانه‌ای این شرکت امکاناتی نظیر امانت، بازگشت، تمدید، رزرو، عضویت و سیستم گزارش‌گیری جامع داشت که نیازهای اکثر کتابخانه‌ها را به خوبی مرتفع می‌ساخت.

^۱ کارشناس ارشد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

اما چرا مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد به سمت تغییر نرم‌افزار رفت و چه دلایلی موجب شد تا این مرکز با این شرکت قطع همکاری کرده و خود به فکر طراحی نرم‌افزاری جدید باشد؟ در ادامه به مهمترین دلایل تغییر نرم‌افزار کتابخانه‌ای مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد پرداخته می‌شود.

۱- ضرورت تغییر

طبق قانون پنجم رانگاناتان، کتابخانه ارگانیسمی زنده و پویاست به این معنی که کتابخانه باید همگام و همراه با تغییرات جامعه با ایده‌ها و طرح‌های جدید، پویایی خود را حفظ کند و خدمات خود را همزمان با تغییرات مسمنتر بروز نماید.

امروزه تغییر، اصلاح و ارتقا جزء لاینفک هر سیستم و نرم‌افزاری است چراکه سیستم‌ها و نرم‌افزارها براساس نیازها شکل می‌گیرند و براساس همین نیازها که دائما در حال تغییر است باید آن‌ها هم همگام با این تغییرات، تغییر یابند و خود را منطبق بر نیازهای روز نمایند بنابراین هیچ شرکت نرم‌افزاری نمی‌تواند ادعا کند که نرم‌افزار طراحی شده کامل است و نیاز به تغییر ندارد.

متاسفانه علی رغم ویژگی‌هایی که نرم‌افزار قبلی کتابخانه داشت شرکت طراح این نرم‌افزار در مقابل ایده‌ها، درخواست‌ها و پیشنهادات کتابداران برای اصلاح و ارتقای نرم‌افزار مقاومت می‌کرد و به ذکر یک پاسخ کوتاه که این نرم‌افزار، سفارشی نیست و بصورت یک بسته به شما فروخته شده بسته می‌کردند.

این مقاومت در برابر درخواست‌ها و ایده‌های نو باعث شده بود هم کتابداران دیگر انگیزه لازم را برای نوآوری و خلاقیت در ارائه خدمات نداشته باشند هم خدمات کتابخانه مطابق با نیازهای جدید اعضای کتابخانه قابل ارائه نباشد.

۲- عدم تطبیق و هماهنگی با سامانه‌های دانشگاه

یکی از مسائل و مشکلاتی که مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی در گذشته با آن مواجه بود عدم انطباق و هماهنگی نرم‌افزار قبلی کتابخانه با سامانه‌های دانشگاه از جمله سامانه‌های آموزشی و پرسنلی، سامانه‌های مالی و سامانه‌های پژوهشی بود این عدم هماهنگی مشکلاتی را هم برای دانشجویان و هم کتابداران بوجود آورد بود.

از جمله مشکلاتی که در رابطه با دانشجویان بوجود آمده بود انتظار و معطلي دو الی سه هفته‌ای دانشجویان نوورود در شروع ترم تحصیلی در استفاده از خدمات امانت کتابخانه بود چراکه دانشجویان نوورود پس از ثبت‌نام در دانشگاه توقع داشتند از کتابخانه هم استفاده نمایند اما بدليل عدم ارتباط یا لینک نرم‌افزار کتابخانه با سامانه آموزشی، اسامی آن‌ها در نرم‌افزار امانت کتابخانه موجود نبود و امکان امانت برای آنان وجود نداشت بنابراین باید صبر می‌کردند تا فرایند ثبت‌نام همه دانشجویان در دانشگاه تمام شود تا اطلاعات آنان از سامانه آموزشی دانشگاه به بانک اعضا نرم افزار کتابخانه منتقل شود تا امکان خدمات امانت میسر شود.

این عدم هماهنگی و عدم انطباق بین نرم‌افزار کتابخانه با سامانه‌های دانشگاه مشکلاتی را برای کتابداران نیز به همراه داشت از جمله باعث شده بود تغییرات اطلاعات تحصیلی و شغلی جامعه دانشگاهی (دانشجویان، اعضای هیات علمی و کارمندان دانشگاه فردوسی) که در سایر سامانه‌های دانشگاه تغییر یافته بود در سامانه امانت، بدون تغییر بماند و موجب تناقض در اطلاعات اعضای کتابخانه شود.

به عنوان مثال چنانچه دانشجویی تغییر رشته می‌داد این تغییر رشته در نرم‌افزار کتابخانه اعمال نمی‌شد و چنانچه کتابداران از این تغییر رشته مطلع می‌شدند باید بصورت دستی از قسمت اصلاح اطلاعات نرم‌افزار اطلاعات دانشجو را ویرایش و اصلاح می‌کردند و یا چنانچه دانشجویی با تاخیر در دانشگاه ثبت‌نام می‌کرد چون

اطلاعاتش در نرمافزار کتابخانه نبود باید با تکمیل فرم عضویت بصورت دستی اطلاعاتش در نرمافزار ثبت می شد
در واقع مقداری از وقت و انرژی کتابداران صرف ورود و یا اصلاح اطلاعات اعضا می شد.
شبیه این مشکلات در پرداخت های مالی نظیر جریمه دیر کرد امانت کتاب، تسویه حساب و فارغ التحصیلی اعضا و ... نیز پیش می آمد.

۳- هزینه بالای پشتیبانی

همانطور که قبلا اشاره شد مهمترین ابزار مورد استفاده در کتابخانه ها برای ارائه خدمات، نرمافزارهای کتابخانه ای است اما این نکته را هم نباید فراموش کرد که مهمتر از خود نرمافزار، بحث پشتیبانی از آن است که باید شرکت طرف قرار داد آن را تضمین کند.

نرمافزار قبلی کتابخانه در زمان خرید دارای ۱۰ سال پشتیبانی رایگان بود که در سال ۱۳۹۳ این پشتیبانی رایگان به پایان رسید لذا شرکت طراح این نرمافزار بابت ادامه پشتیبانی، تقاضای هزینه نسبتاً زیادی بصورت سالانه کرده بود که این موضوع ادامه کار با این شرکت را برای کتابخانه سخت کرده بود.

جمع‌بندی

در نهایت به دلایلی که ذکر شد مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی تصمیم گرفت که با تکیه بر دانش و تجربه کتابداران خود و با همکاری مرکز کامپیوتر دانشگاه نرمافزار جدیدی طراحی و راهاندازی نماید این نرمافزار کاملاً منطبق بر درخواست ها و نیازهای عملی و کاربردی کتابداران طراحی شد و بعد از راهاندازی هم هر بخشی از سامانه که نیاز به اصلاح و یا ارتقاء داشته با هماهنگی و درخواست کتابداران توسط همکاران مرکز کامپیوتر انجام شده است در واقع هم اکنون مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی یک نرمافزار کاملاً سفارشی در اختیار دارد که مطابق با نیازهای مراجعان و با ایده‌ها و پیشنهادهای جدید بطور مستمر بروز می‌شود. سایر ویژگی‌های این نرمافزار در شماره‌های آینده نشریه مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

آشنایی با سرویس‌های امانت و شیوه‌های جستجوی منابع

در مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

آزاده صالح‌آبادی^۱
زهراء قدماگاهی^۲

چکیده

بی‌شک کتابخانه را قلب مراکز علمی می‌دانند؛ چرا که انتخاب منابع اطلاعاتی مناسب به چالشی برای پژوهشگران تبدیل شده است. جایگاه هر کتابخانه را کمیت و کیفیت خدمات و نحوه ارائه آن به جامعه استفاده‌کننده، مشخص می‌سازد. یکی از مهمترین کتابخانه‌های دانشگاهی، عموماً کتابخانه مرکزی آن دانشگاه می‌باشد که هدف اصلی آن کمک به ارتقاء سطح کیفی آموزش و پژوهش در دانشگاه می‌باشد که از طریق تامین منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی، نوآوری جهت رسیدن به بهترین شیوه‌های ارائه خدمات، گسترش خدمات علمی و پژوهشی کتابخانه‌ای، فراهم نمودن محیطی مناسب جهت استفاده از این منابع در راستای آموزش و پژوهش در کوتاه‌ترین زمان و مفیدترین شرایط، ممکن است. بخش امانت در کتابخانه مرکزی جایگاه و اهمیت فراوانی دارد؛ چراکه صورت و تجسم تمامی فعالیتها و تلاش‌ها در سایر بخش‌های کتابخانه، در بخش امانت کتاب متبلور و عیان می‌شود. در این مقاله سعی شده است مراجعان با چگونگی جستجوی اینترنتی کتاب در سایت کتابخانه مرکزی و پرтал‌های دانشجویی / کارمندی / هیات علمی آشنا شوند و هم چنین روند چگونگی تمدید و رزرو کتاب نیز به طور کامل همراه با تصاویر توضیح داده شده است. امید است مراجعان با مطالعه این مقاله، توانند به پیشبرد سطح کیفی آموزش و پژوهش و هم چنین گسترش خدمات علمی و پژوهشی کتابخانه‌ای کمکی کرده باشند.

کلیدواژه‌ها: جستجوی اینترنتی منابع، تمدید، رزرو، جریمه

مقدمه

امانت کتاب، یکی از پراستفاده‌ترین خدمات قابل ارائه در کتابخانه است که به منظور تحويل انواع منابع مجاز کتابخانه به مراجعه‌کننده و دریافت آن پس از مدت مقرر به شیوه‌های گوناگون در کتابخانه‌ها انجام می‌گیرد. بخش امانت کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد با موجودی بیش از ۱۸۵ هزار نسخه کتاب فارسی و بیش از ۸۰ هزار نسخه کتاب لاتین و با حدود ۲۰ هزار عضو، خدمات ارائه می‌کند. مخزن کتاب در کتابخانه مرکزی به صورت قفسه‌های باز می‌باشد و مراجعان می‌توانند آزادانه به منابع دسترسی داشته باشند. نحوه تنظیم و استقرار کتاب‌ها در قفسه‌ها بر اساس نظام رده‌بندی کنگره می‌باشد که در آن دانش بشری به ۲۱ رده یا موضوع اصلی (از A تا Z) تقسیم شده است و یک یا چند حرف انگلیسی برای ترتیب موضوعات کلی درنظر گرفته و از اعداد برای توسعه آن و رده‌های فرعی بهره برده است.

-
۱. کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی / کارشناس بخش امانت کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد
 ۲. کارشناسی کتابداری و اطلاع‌رسانی / کارشناس بخش امانت کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

تاریخ	
DSR	تاریخ ایران
DSR 2121	تاریخ مشهد

این شماره که به آن شماره راهنمای کنگره، شماره بازیابی، شماره راهنمای و شماره استقرار کتاب می‌گویند؛ بر روی عطف کتاب قرار گرفته و مراجعان را در بازیابی کتاب راهنمایی می‌کند.

شماره راهنمای کتاب

مجموعه وظایف و فعالیت‌هایی که در بخش امانت کتابخانه مرکزی انجام می‌شود به شرح زیر می‌باشد.

۱. امانت و بازگشت کتاب
۲. عضویت و تسویه حساب
۳. اصلاح اطلاعات اعضا
۴. نیاز سنجی و تهیه منابع مورد نیاز مراجعان
۵. آموزش مراجعان و کارآموزان
۶. راهنمایی مراجعان در جستجوی رایانه‌ای و کمک در بازیابی کتاب
۷. چیدن و مرتب نمودن کتاب‌های بازگشته در قفسه‌ها
۸. شناسایی کتاب‌ها دارای اشکال و رفع آن
۹. جداسازی کتاب‌های مخدوش و ثبت در سیستم جهت ارسال به صاحفی
۱۰. تهیه گزارش‌های آماری
۱۱. وجین
۱۲. شلف‌خوانی و کنترل موجودی به صورت دوره‌ای
۱۳. پیگیری کتاب‌های دارای تاخیر رزرو شده

جامعه استفاده کننده از بخش امانت

گروه اول: اعضای هیات علمی شاغل و بازنیسته و حق التدریس دانشگاه فردوسی مشهد

گروه دوم: دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد در مقاطع تحصیلی مختلف

گروه سوم: کارکنان رسمی، پیمانی، بیمه‌ای و قراردادی شاغل و بازنیسته دانشگاه فردوسی مشهد

گروه چهارم: مراجعان خارج از دانشگاه فردوسی مشهد، شامل متخصصان و محققان دانشگاه‌ها، سازمان‌ها، ارگان‌ها،

کتابخانه‌ها، موسسات و نهادهای دولتی و غیردولتی در صورت موافقت مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی و بر اساس قرارداد مصوب

شرایط عضویت

گروه‌های اول، دوم و سوم به صورت خودکار عضو کتابخانه هستند.

گروه چهارم: اعضای حقیقی و حقوقی بر اساس تنظیم قرارداد، تکمیل فرم عضویت و پرداخت حق عضویت مصوب، عضو کتابخانه خواهد شد.

اعتبار عضویت

گروه اول:

(الف) برای اعضای هیات علمی شاغل، تا زمان اشتغال به خدمت رسمی در دانشگاه و برای استادان بازنشسته، در صورت ارائه درخواست، هر سال عضویت آن‌ها قابل تمدید است.

(ب) برای اعضای هیات علمی حق التدریس تا پایان هر نیمسال تحصیلی

گروه دوم: تا پایان دوره تحصیلی

گروه سوم: برای کارکنان رسمی، تا پایان خدمت و برای کارکنان بیمه‌ای و قراردادی تا پایان قرارداد برای کارکنان بازنشسته، در صورت ارائه درخواست، هر سال عضویت آن‌ها قابل تمدید است.

گروه چهارم: طبق مفاد توافقنامه و به تشخیص مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی
مدت و تعداد امانت کتاب به شرح زیر می‌باشد:

مدت امانت	تعداد امانت	نوع عضویت
۱۲۰ روز	۱۵ نسخه	هیات علمی شاغل
۲۸ روز	۶ نسخه	هیات علمی بازنشسته
۲۸ روز	۶ نسخه	حق التدریس
۱۴ روز	۶ نسخه	کارشناسی
۲۸ روز	۱۰ نسخه	کارشناسی ارشد
۲۸ روز	۱۲ نسخه	دکترا
۲۸ روز	۶ نسخه	کارکنان شاغل
۲۸ روز	۶ نسخه	کارکنان بازنشسته
۱۴ روز	۳ نسخه	گروه چهارم

یکی از وظایف مهم بخش امانت، راهنمایی مراجعان در جستجوی رایانه‌ای و کمک به بازیابی کتاب در قفسه می‌باشد. به عبارت دیگر مراجعان با آگاهی از این دانسته‌ها، در واقع باعث بالارفتن مهارت‌های استفاده از منابع و امکانات کتابخانه مرکزی و همچنین آشنایی با چگونگی جستجوی اینترنتی در سیستم‌های رایانه‌ای، روند تمدید و رزرو کتاب به نحوی که در کمترین زمان و با کمترین زحمت بتوانند بیشترین استفاده را از خدمات کتابخانه مرکزی فراهم کنند؛ می‌شوند.

جستجوی اینترنتی کتاب در سیستم‌های رایانه‌ای

جستجوی کتاب در سیستم‌های رایانه‌ای در کتابخانه به دو روش انجام می‌شود:

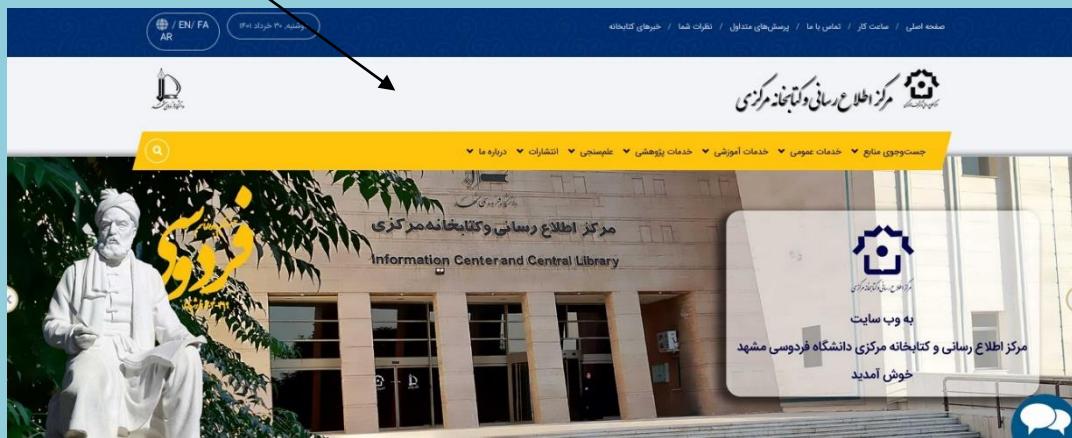
۱- سایت کتابخانه مرکزی دانشگاه با آدرس (library.um.ac.ir)

۲- پرتال‌های دانشجویی/کارمندی/هیات علمی

۱- از طریق سایت کتابخانه مرکزی و اطلاع رسانی دانشگاه فردوسی مشهد

library.um.ac.ir

جستجوی اینترنتی از طریق سایت کتابخانه مرکزی مختص عموم استفاده کنندگان می‌باشد. چگونگی انجام جستجو از طریق سایت کتابخانه مرکزی در ادامه مقاله توضیح داده شده است.

-۲- از طریق پرتال دانشجویی / کارمندی / هیات علمی

پرتال ورود یکپارچه اعضا

نام کاربری

رمز عبور

ورود

فراموشی رمز ورود

راهنما ① نیکت (گیرادین، خطاب)

ثبت نام مقاضیان بهره مندی از تسهیلات بنیاد ملی نخبگان ۱۵/۰۴/۱۴۰۱ (بدون تمدید) اطفا به نشانی https://shahabform.um.ac.ir مراجعه نمایید.

اطلاع رسانی پوستر تعریفات انتخابی همگانی همگانی میراث کشور

گزارش عملکرد دانشجو

آیین نامه قوانین و مقررات امتحانات

اطلاعاتی تغییر باره آزمون های یاپان نسیمال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰، برای مشاهده اطلاعاتی به بخش اخبار و اطلاعیه ها در سایت مدیریت آموزشی دانشگاه به نشانی edu.um.ac.ir مراجعه نمایید.

اطلاعاتی درخواست مهمنانی و انتقال دانشجویان دانشگاه ها در مقاطع کارشناسی و دکتری عمومی برای سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲، برای مشاهده اطلاعاتی به بخش اخبار و اطلاعیه ها در سایت مدیریت آموزشی دانشگاه به نشانی edu.um.ac.ir مراجعه نمایید.

اطلاعاتی درخواست مهمنانی و انتقال دانشجویان دانشگاه ها در مقاطع کارشناسی و دکتری عمومی برای سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱، برای مشاهده اطلاعاتی به بخش اخبار و اطلاعیه ها در سایت مدیریت آموزشی دانشگاه به نشانی edu.um.ac.ir مراجعه نمایید.

۱- چگونگی انجام جستجوی کتاب از طریق سایت کتابخانه مرکزی

• جستجوی ساده

۱- ابتدا در صفحه اصلی گزینه جستجوی منابع چاپی را از منوی جستجوی منابع انتخاب کنید.

The screenshot shows the homepage of the National Library and Archives Center. A callout box highlights the 'جستجوی منابع چاپی' (Search Printed Resources) option in the top navigation menu. Below the search bar, there are dropdown menus for 'محل نگهداری' (Location), 'زبان' (Language), and 'نوع ماده' (Type of Material). The search bar itself contains the text 'SAP'.

۲- یک کلیدواژه از عنوان مورد نظر خود (نرم افزار SAP [اساپ] زیر ذره بین (طراحی سازه های صنعتی)) را در گزینه عنوان تایپ کرده و نام خانوادگی نویسنده را هم در قسمت نویسنده وارد کنید. در این قسمت می توانید جستجوی خود را از نظر شکل ماده (کتاب، پایان نامه، نشریات ادواری و...)، زبان مورد نظر (فارسی و انگلیسی) و محل نگهداری منبع محدود کنید.

محدود کننده های جستجو

The screenshot shows the search results page. At the top, it says 'نتایج جستجو' (Search Results) and 'تعداد نتایج جستجو: ۱'. Below this, there is a search form with fields for 'محل نگهداری', 'زبان', 'نوع ماده', 'عنوان', 'نویسنده', and 'موضوع'. The 'موضوع' field contains the text 'sap'. At the bottom, there is a list of one result: 'نرم افزار SAP [اساپ] زیر ذره بین (طراحی سازه های صنعتی)' by 'آهنگی، محمد' (Publisher: امیرحسین, ۱۳۹۴). The result is preceded by a small image of a book.

۳- در این مرحله برای مشاهده شماره رده بندی کنگره، وضعیت کتاب و همچنین محل نگهداری آن، باید روی عنوان کتاب کلیک کنید.

شماره بازیابی کتاب در قفسه	-۱۳۶۸ نامی، امیرحسین	سرشناسه					
نرم افزار SAP [ساب] زیر ذره بین (طراحی سازه های صنعتی) مجموعه کتاب های زیر ذره بین سری عمران	عنوان	شرح پدیدآور					
مولف امیرحسین نامی؛ ویراستاران علمی محمدعلی جعفری صحنه سرانی...[و دیگران]؛ مدیر تالیف محمد آهنگر	مشخصات ظاهری	و ضعیت نشر					
ج: مصور، جدول، نمودار + یک لوح فشرده	موضوع	موضوع					
تهران؛ موسسه انتشارات سری عمران قلم داور: ماهیار علم و دانش؛ ۱۳۹۷	توضیحات	عنوان					
ساب - ۲۰۰۰ (برنامه کامپیوتر)					
ساختمان های صنعتی - طرح و ساختمان					
طراحی سازه					
عنوان روی جلد: نرم افزار SAP زیر ذره بین (طراحی سازه های صنعتی): آموزش مفهومی نرم افزار					
...SAP2000					
وضعیت کتاب	محل نگهداری کتاب	به منظور رزرو کتابهای در اما					
وضعیت	رد						
محل نگهداری	نسخه جلد	بخش شماره ثبت	بارکد	نوبت	ویرایش سال	وضعیت	رد
مرکزی	2	135932	CLB2554153	1398	امانت	امانت	↓
مرکزی	1	135931	CLB2552564	1398	امانت	امانت	↓
مرکزی	2	103817	CLFB123970	1397	امانت	امانت	↓
مرکزی	1	103816	CLFB123971	1397	امانت	امانت	↓

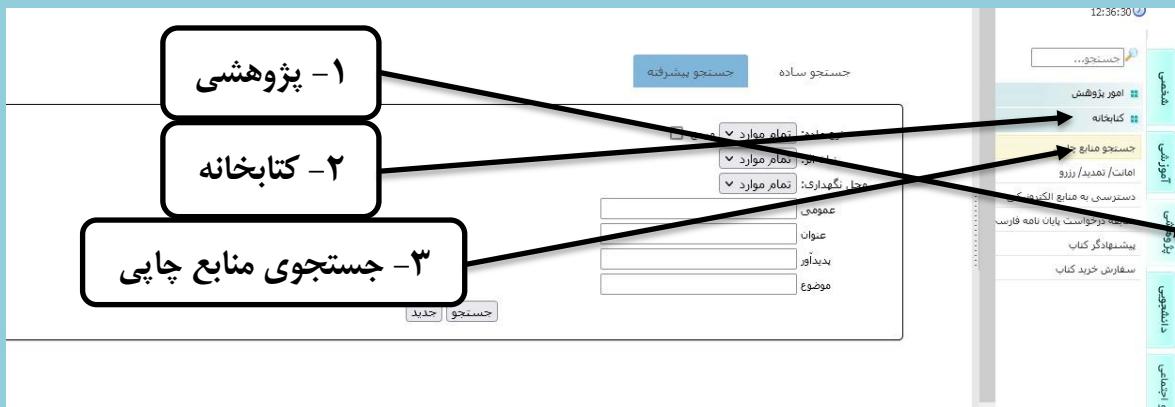
۴- در این مرحله با یادداشت کردن شماره راهنمای کتاب (شماره ردیفندی کنگره) و توجه به اطلاعیه‌ها و راهنمایی متعددی که بر روی قفسه‌های کتاب در محیط کتابخانه زده شده است، می‌توانید به کتاب مورد نظر خود دسترسی پیدا کنید. لازم به ذکر است کتاب را در صورتی می‌توانید به امانت ببرید که موجود باشد؛ در صورتی که در امانت فرد دیگری باشد، دانشجو باید از طریق پرتال شخصی خود کتاب را رزرو کند. فرایند رزرو کتاب از طریق پرتال (دانشجویی، کارمندی و هیأت علمی) در ادامه مقاله آمده است.

• جستجوی پیشرفته

جستجوی پیشرفته در سایت کتابخانه مرکزی شبیه جستجوی ساده بوده؛ با این تفاوت که در جستجوی پیشرفته، می‌توان از عملگرهای جستجو (و، یا، بجز) نیز استفاده کرد.

۲- جستجوی کتاب از طریق پرتال‌های شخصی (دانشجویی/ کارمندی/ هیات علمی) برای جستجوی کتاب از طریق پرتال ابتدا وارد پرتال شده و بعد از کلیک بر روی منوی پژوهشی، و کتابخانه، بر روی گزینه جستجوی منابع چاپی کلیک کنید. جستجوی منابع در این قسمت دقیقاً مانند جستجو در سایت کتابخانه مرکزی می‌باشد که قبل توضیح داده شده است.

فرایند تمدید کتاب

۱- تمدید کتاب توسط خود عضو و از طریق پرتال‌های دانشجویی/ کارمندی/ هیات علمی انجام می‌شود. در مرحله اول می‌توانید با کلیک بر روی منوی پژوهشی و سپس انتخاب گزینه کتابخانه، کتاب‌هایی که امانت خود را در قسمت (امانت/ تمدید/ رزرو) مشاهده کنید.

۲- برای تمدید کتاب‌های در امانت خود، باید بر روی مربع‌های کوچکی که در کنار عنوانین کتاب‌ها قرار گرفته، کلیک کرده و سپس گزینه تمدید را بفشارید. بعد از مشاهده پیغام (تمدید سند با موفقیت انجام شد) کتاب‌های در امانت شخص مورد نظر تمدید می‌شود.

تمدید سند با موفقیت انجام شد

کتاب های در دست امانت												
تمدید												
ردیف	عنوان	ردیف	نامه	شماره	تاریخ	هزینه	نامه	تاریخ	هزینه	ردیف	نامه	ردیف
1	Thinking: psychological perspectives on reasoning, judgment and decision making	✓	امانت	13427	1397/05/17 10:08am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
2	The psychology of thinking : reasoning, decision-making & problem-solving	✓	امانت	55936	1396/06/21 09:37am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
3	روش های تحقیق و فناوری اطلاعات (با تأثیرگذاری انسان و رایانه)	✓	امانت	72816	1400/08/05 10:07am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
4	قدار اطلاعاتی: یک غیربره کاملاً	✓	امانت	60823	1398/05/07 07:38am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
5	Reasoning: studies of human inference and its foundations	✓	امانت	45758/1	1396/06/21 09:37am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
6	شناخت هدف: جستجوی در نظریه های علمی	✓	امانت	52719	1397/05/02 09:36am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
7	روان شناسی شناختی: زبان و تغذیه	✓	امانت	97699	1398/06/31 11:30am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
8	مجموعه آزمون های MSRT در ۲۴ روز	✓	امانت	109651	1400/10/12 10:06am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
9	هیاتی روان شناسی ورزش و تمرین	✓	امانت	89231	1400/11/27 08:01am	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
10	مستندسازی	✓	امانت	134054	1401/01/22 14:56pm	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-
11	(هندی و مدیریت امنیتی در امنیت داده ها)	✓	امانت	137438	1401/02/31 14:54pm	هزینه	هزینه	هزینه	هزینه	✓	امانت	-

- نکته ۱: همان طور که مشاهده می کنید یک کتاب مربعی در کنار عنوان خود ندارد و نمی توان آن را تمدید کرد؛ به این دلیل که کتاب های رزرو شده قابل تمدید نمی باشند و باید در اولین فرصت آنها را به کتابخانه بازگرداند.
- نکته ۲: هم چنین اگر کسی بدھی دیرکرد در حساب شخصی خود داشته باشد، نمی تواند کتاب های در امانت خود را تمدید کند.

فرایند رزرو کتاب

- ۱- رزرو کتاب توسط خود عضو و از طریق پرتال های دانشجویی / کارمندی / هیات علمی انجام می شود. برای رزرو کتاب، ابتدا باید کتاب مورد نظر را از طریق پرتال های شخصی جستجو کرد و در صورتی که کتاب در امانت باشد، نمی توان آن را رزرو کرد.

جستجوی کتاب از طریق پرتال شخصی

نوع ماده: کتاب

زبان اثر: تمام موارد

محل نگهداری: تمام موارد

عنوان: *

نام اس آر نی: *

نامه: *

موضوع: *

نتایج جستجو

ردیف	عنوان	نامه	هزینه
۱	ناتایج جستجو: ۶	هزینه	هزینه
۲	هزینه	هزینه	هزینه
۳	هزینه	هزینه	هزینه
۴	هزینه	هزینه	هزینه
۵	هزینه	هزینه	هزینه
۶	هزینه	هزینه	هزینه

1401/3/25 12:29:31

جستجو...

امور بزرگش

کتابخانه

جستجو مبالغه ای

امانت/ تمدید/ رزرو

دسترسی به مبالغه ایکترونیکی

سایقه درخواست بایان نامه فارسی

بینشیدگر کتاب

سفارش خرد کتاب

دانشجویی

همکاری و تبادل

- ۲- در مرحله بعد باید بر روی عنوان کتاب مورد نظر کلیک کرده، تا وضعیت آن در کتابخانه مشخص شود. در صورتی که کتاب در امانت باشد، برای رزرو آن کتاب باید، بر روی گزینه رزرو کلیک کرده، تا کتاب برای شخص مورد نظر رزرو شود.

شماره راهنمای کنگره: ۲/۶۹	PE ۱۱۲۸ / ۴
عنوان: خیرآبادی، رضا، ۱۳۵۸-	سرشناسه: تألف دکتری: مرجع کامل آزمون های زبان: تولیمو، ام اس آر تی (MSRT)، وزارت بهداشت (MHLE)،
مشخصات نشر: تهران: کتابخانه فرهنگ ۱۳۹۴، ص: جدول + یک لوچ فشرده	دانشگاه ازاد (EPT) و ازmun های تاول دانشگاه تهران...
موضوع: آزمون تاول-راهنمای آموزشی	شرح بدیاوه: مولف خیرآبادی، پرسنار علمی معتمد خیرآبادی
موضوع: زبان انگلیسی - کتابهای درسی برای خارجیان	مشخصات ظاهری: تهران: کتابخانه فرهنگ ۱۳۹۴، ص: جدول + یک لوچ فشرده
موضوع: آزمون بین المللی زبان انگلیسی	موضوع: آزمون تاول-راهنمای آموزشی
موضوع: زبان انگلیسی-آزمون ها و تمرین ها (عالی)	موضوع: آزمون دوره های تحصیلات تکمیلی - ایران
موضوع: آزمون دوره های تحصیلات تکمیلی	موضوع: تألف دکتری: آزمون های زبان انگلیسی پیشرفته EPT (MCHE) - EPT - MHLE - TOEFL PBT قابل استفاده تمامی دادلیان و دانشجویان تحصیلات تکمیلی...
شناسه افزوده: کتابخانه فرهنگ ۱۳۹۴	فروخت: کتابخانه فرهنگ ۱۳۹۴
دریافت فایل:	دانشگاه فرهنگ ۱۳۹۴

انتخاب این کلمه برای رزرو کتاب

محل نگهداری	نسخه	جلد	بخش	شماره ثبت	بارکد	سال	ویرایش	وضعیت	انتخاب
مرکزی		2		134336	CLB2553094	1399	5	امانت در رزرو ۱ عضو	رزرو
مرکزی				134335	CLB2553091	1399	5	امانت در رزرو ۱ عضو	رزرو
مرکزی	12			133963	CLB2553900	1398	6	امانت در رزرو ۱ عضو	رزرو
مرکزی	5			109906	CLFB131421	1398	6	امانت در رزرو ۱ عضو	رزرو
مرکزی	3			133322	CLB2552456	1398	5	امانت	رزرو
مرکزی	6			109907	CLFB131422	1398		امانت	رزرو
مرکزی				132334	CLB2551006	1397		امانت	رزرو

نکته ۱: مدت نگهداری کتاب بعد از بازگشت از امانت سه روز می باشد.

نکته ۲: مراجعه کننده می تواند به تعداد کتاب های امانتی خود، کتاب رزرو کند. (به عنوان مثال دانشجوی کارشناسی ارشد می تواند به تعداد کتاب های امانتی خود یعنی ۱۰ نسخه کتاب را رزرو کند).

نکته ۳: زمانی دانشجو می تواند برای گرفتن کتاب رزروی خود به کتابخانه مراجعه کند که وضعیت فعل در منوی رزرو کتابخانه در پر تال شخصی، به عبارت آماده برای امانت تبدیل شود.

ردیف	عنوان	بارکد	شماره ثبت	مخزن	تاریخ رزرو	تاریخ بازبایو	شماره ثبت	نگهداری	وضعیت	هزار	رزو رزرو	هزار رزرو	هزار امانت	هزار امانت
1	درسته امهام آزمون	CLFB123708	103227	مرکزی	۱۴۰۱/۰۲/۲۶	۱۴۰۱/۰۲/۲۶	PE ۱۱۲۸ / ۴	هزار	فعال				هزار	هزار
2	فرآیند برنامه بزرگ: سیاست گذاری در آموزش و پرورش (یک چهارچوب کاربردی)	CLFB5349012	56206	مرکزی	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	۴۴LB ۵ /	هزار	فعال				هزار	هزار
3	فرآیند برنامه بزرگ: سیاست گذاری در آموزش و پرورش (یک چهارچوب کاربردی)	EDFB0688639	50772	علوم تربیتی	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	۴۴LB ۵ /	هزار	فعال				هزار	هزار
4	فرآیند برنامه بزرگ: سیاست گذاری در آموزش و پرورش (یک چهارچوب کاربردی)	EDFB0688628	50771	علوم تربیتی	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	۴۴LB ۵ /	هزار	فعال				هزار	هزار
5	تألف دکتری: مرجع کامل آزمون های زبان: تولیمو، ام اس آر تی (MSRT)، وزارت بهداشت ازاد (EPT)، دانشگاه ازاد (MHLE)، آزمون های تاول دانشگاه تهران...	CLB2552456	133322	مرکزی	۱۴۰۱/۰۳/۲۵	۱۴۰۱/۰۳/۲۵	۹۴PE ۱۱۲۸ / ۲	هزار	فعال				هزار	هزار

نکته ۴: در برخی از موقع دانشجو دیگر نیازی به کتاب ندارد و باید رزرو خود را لغو کند. (در صورت عدم لغو رزرو، دانشجویی که کتاب در امانت اوست، نمی تواند آن را تمدید کند) برای لغو رزرو کتاب، ابتدا باید منوی رزرو کتاب را انتخاب کرده، سپس بر روی علامت ذیل کلمه لغو کلیک کند و با مشاهده پیغام (عملیات لغو رزرو با موفقیت انجام شد) لغو رزرو انجام می شود.

عملیات لغو رزرو با موفقیت انجام شد.

لغو رزرو با کلیک بر روی این گزینه

تعداد کتاب های رزرو شده: 5
حداکثر تعداد رزروهای مجاز: 12

سابقه کتابهای رزرو شده

کتاب های رزرو شده												ردیف
عنوان	بارکد	شماره ثبت	شماره بازبایی	مخزن	تاریخ نزرو	تاریخ آغاز تقدیرهایی	و معنیت	مطلب رزرو	اوایل رزرو	ردیف		
MSRT درسامنه جامع ازmun	CLFB123708	103227	PE ۱۱۲۸	مرکزی	۱۴۰۱/۰۲/۲۶	-	فعال	-	۲	۱		
فرآیند برنامه زیری: سیاست گذاری در آموزش و پرورش (یک) چهارچوب کاربردی	CLFB5349012	56206	۴۷LB ۵ /	مرکزی	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	-	فعال	-	۲	۲		
فرآیند برنامه زیری: سیاست گذاری در آموزش و پرورش (یک) چهارچوب کاربردی	EDFB0688639	50772	۴۷LB ۵ /	علوم تربیتی	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	-	فعال	-	۱	۳		
فرآیند برنامه زیری: سیاست گذاری در آموزش و پرورش (یک) چهارچوب کاربردی	EDFB0688628	50771	۴۷LB ۵ /	علوم تربیتی	۱۴۰۱/۰۳/۰۱	-	فعال	-	۱	۴		
تافق دکتری: مرجع اعمال ایرون های ریاضی- تقویم ام اس آر (MSR)، وزارت بهداشت (MHLR)، دانشگاه ازاد اسلامی و ازmun های تافق داشتگاه همان... (EPT)	CLB2552456	133322	۹۶PE ۱۱۲۸ /	مرکزی	۱۴۰۱/۰۳/۲۵	-	فعال	-	۱	۵		

پرداخت جریمه دیر کرد از طریق پرتاب شخصی (دانشجویی / کارمندی / هیات علمی)

برای پرداخت الکترونیکی بدھی دیر کرد کتاب، کارت (دانشجویی / کارمندی / هیات علمی) باید موجودی داشته باشد؛ که انجام این کار در پرتال شخصی امکان پذیر می باشد.

مالی و پشتیبانی - امور مالی - پرداخت الکترونیکی - مورد پرداخت الکترونیکی (خدمات دانشگاه (استخر، تغذیه، کتابخانه، فارغ‌التحصیلی و ...)) - مبلغ مورد نظر - کلیک بر روی منوی پرداخت الکترونیکی - صفحه درگاه بانکی و اطلاعات شخصی

راهنمای پرداخت جریمه از طریق پرتاب شخصی

مورد برداخت الکترونیکی			
خدمات دانشگاه (اسنجر، نقدیه، کابخانه، فارغ التحصیلی و ...)			
درگاه برداخت :	بانک ملت	مبلغ :	500000
برداخت الکترونیکی			

نحوه : برای برداخت الکترونیکی باید کارت باکی داشته باشید و رمز اینترنتی کارت را قرار گرده باشد.

کارت شما بایستی دارای حافظ موجودی اعلام شده از سوی بانک برداخت الکترونیکی به علاوه مبلغی که هی خواهد برداخت کنید باشد.

نحوه : علیه دانشجویان بررسی بین الملل (خصوصی و محاری) "برداخت شهریه دانشجویان بین الملل" را انتخاب نمایند.

برای پرداخت بدھی دیرکرد ابتدا باید گزینه جریمه را از منوهای بالای صفحه انتخاب کرده و سپس با بررسی موجودی فعلی حساب، منوی پرداخت جریمه را کلیک کنید و پیغام (پرداخت جریمه با موفقیت انجام شد) را مشاهده نمایید. با انجام این کار بدھی، شما ممکن شوید کتابهای خود را به طور مجدد تمدید کنید.

کلیک بر روی منوی پرداخت جریمه

تعداد کتاب های دارای تاخیر:	1
موجودی فعلی حساب:	33550 ریال
هزینه جریمه:	1000 ریال
جمع کل:	1000 ریال

پرداخت جریمه

مشاهده این بیان در یوتاوا، شخصی

برداخت جریمه با موققت انجام شد

تسویه حساب

گروه اول: اعضای هیات علمی که منتقل، بازنشسته، باخرید و یا به ماموریت بیش از ۳ ماه اعزام می‌شوند و یا به هر دلیلی به خدمت آن‌ها خاتمه داده می‌شود، باید به صورت حضوری با مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی تسویه حساب کنند.

گروه دوم: دانشجویان در پایان هر مقطع تحصیلی و نیز هنگام تغییر وضعیت، نظیر انتقال، انصراف و یا نظایر آن باید با مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی تسویه حساب کنند که البته بصورت کاملاً خودکار و از طریق پرتال دانشجویی انجام می‌شود.

گروه سوم: کارکنان رسمی، پیمانی، بیمه‌ای و قراردادی دانشگاه که به سازمان دیگری منتقل شده یا بازنشسته و باخرید می‌شوند و یا به هر دلیل دیگری به خدمت آن‌ها پایان داده می‌شود، باید به صورت حضوری با مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی تسویه حساب کنند.

گروه چهارم: تسویه حساب مراجعان خارج از دانشگاه بر اساس توافقنامه فی‌مابین کتابخانه مرکزی و سازمان مربوطه انجام خواهد شد.

گزارش اولین جلسه نشست علمی با عنوان:

مبانی نظری در ایجاد نظامهای شناختی و معنایی در ذهن

معصومه صالحفر^۱

مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی جهت آشنایی کتابداران و حرفه مندان حوزه علم اطلاعات و دانش شناسی سلسله نشست های علمی و تخصصی را با موضوع "آشنایی با ابزارهای نوین سازمان دانش" با سخنرانی دکتر مازیار امیرحسینی^۲ برگزار می نماید. با توجه به اهمیت مطالب طرح شده در این سلسله نشست های علمی در شماره های مختلف نشریه تازه های اطلاع رسانی، گزارشی از نشست هایی که تاکنون برگزار شده ارائه می شود.

اولین نشست از سلسله هم اندیشی های نظامهای سازمان دانش با عنوان "مبانی نظری در ایجاد نظامهای شناختی و معنایی در ذهن" در تاریخ ۱۰/۸/۱۴۰۰ به صورت آنلاین و از طریق اتاق مجازی مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد برگزار گردید.

مطلوب این نشست در سه محور: (۱) مبانی نظری شناخت از دیدگاه امانوئل کانت (۲) مطالعات نظری در حوزه تحلیل دانش، نظامهای معنایی و مفهومی از دیدگاه برتراندراسل، لودویگ وینگنشتاین، کارل پوپر، مارتین هایدگر و مایکل پولانی^۳ (۳) فرایند دانش و دانایی ارائه شد که در ذیل خلاصه ای از این مطالب ارائه می گردد.

امانوئل کانت^۴ یکی از تأثیرگذارترین فیلسوفان تاریخ اندیشه غربی است. ایده های او در متافیزیک، معرفت شناسی، اخلاق و ... تاثیر عمیقی بر هر حرکت فلسفی بعدی از اوی گذاشته است. اوی معتقد است دانش از تجربه انسان شکل می گیرد. وی اولین فردی است که مقوله بازنمایی^۵ را در دانش بشری مطرح نموده است. از دیدگاه اوی، بازنمایی شامل بازنمایی های مستقیم و بی واسطه^۶ و بازنمایی با واسطه^۷ است که از تجربه حاصل می شوند. کانت معتقد بود که استدلال در ذهن انسان و از طریق تجارب و مقولات ذهنی ساختارمند می شود و عامل ایجاد یک نظم منطقی و عملی یا معنایی در تجارب روزمره انسان محسوب می شود. کانت ۳ نوع دانش را معرفی می کند که عبارتند از:

الف) دانش ترکیبی پیشینی^۸: یعنی، دانشی که پیش از تجربه به آن علم داشته ایم همانند ۲-۴ می شود.^۹

ب) دانش ترکیبی پسین^{۱۰}: یعنی حکمی که بعد از تجربه به آن علم پیدا کرده ایم، همانند باران سرد است.

ج) دانش تحلیلی پیشینی^{۱۱}: یعنی حکمی که پیش از تجربه به آن علم داشته ایم مثلا ۲ چیز از ۱ چیز بیشتر است. تحلیل تحلیل پسینی نداریم، چرا که برای توجیه ادعاهای نیاز به تجربه نیست مانند مثلث سه گوش که محصول درون موضوع است. درباره شکل گیری مراتب معرفت (نظام معنایی در ذهن) ایشان بیان کردند که معرفت و شناخت ما نسبت به پدیده ها بر مبانی ادارک شخصی ما از آن هاست.

از دیدگاه کانت مراتب معرفت شامل پدیده، داده، اطلاعات، دانش و خرد است که پدیده یا اعیان^{۱۲}: ماده تجربه را پدیده یا واقعیت می گویند. داده^{۱۳}: تصور و ادراکی که از پدیده دارید، داده محسوب می شود. اطلاعات^{۱۴}: ادارک ترکیب داده ها،

۱ کارشناس مرکز اطلاع رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

۲ استادیار دفتر ارتباطات علمی و همکاری های بین المللی سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، رئیس گروه کنوانسیون ها و سازمان های تخصصی بین المللی

3. Immanuel kant

4. representation

5. immediate

6. mediate

7. knowledge synthetic a priori

8. knowledge synthetic a posteriori

9. knowledge analytic a priori

اطلاعات محسوب می‌شود. دانش^۴ : درک معنای اطلاعات و کاربردی کردن آن دانش را شکل می‌دهد. خرد^۵ : کاربرد صحیح دانش در جهت منافع خود و دیگران خرد است. از دیدگاه کانت هرم مراتب معرفت به صورت ذیل است.

در بخش تحلیل دانش، نظام‌های معنایی و مفهومی نظریه‌های فیلسوفانی همانند برتراند راسل، لودویگ ویتنگشتاین، کارل پوپر، مارتین هایدگر و مایکل پولانی مطرح شد. به طوری که برتراند راسل^۶ مسائل مرتبط با دانش را مورد مطالعه قرار داد. وی معتقد است که دانش "باور منطبق با واقعیت است". وی برای اولین بار داده^۷ را به عنوان دانش فوري^۸ تلقی می‌کند (همان شهود حسی در نظریه کانت). افزون براین وی به عنوان بنیان گذار تفکر گزاره ساختار یافته^۹ شناخته شده است. به طوری که از دیدگاه وی، گزاره، شامل مفهوم، مفعول و خصوصیات است. فیلسوف دیگر لودویگ ویتنگشتاین^{۱۰} است وی با مطالعه دانش، ادعا می‌کند که برخی اظهارات، مانند "اینجا یک دست است" یا "دستی بزن" تردید برانگیز هستند. از نظر وی، یک گزاره یا قضیه هیچ معنایی ندارد مگر این که در یک زمینه یا بافت خاص قرار گیرد. همچنین در زمینه چگونه لغات، معانی خود را بدست می‌آورند، معتقد است "معنی یک کلمه چیزی است که از آن گرفته می‌شود نه بالعكس".

در این میان کارل پوپر^{۱۱} نظریه ابطال‌پذیری را مطرح می‌کند. این نظریه، در حال حاضر پذیرفته‌ترین معیار برای تمايز دانش از شبه دانش است. پوپر در تبیین هستی‌شناسی خود، به سه جهان اشاره می‌کند. جهان اول واقعیت بیرونی یا عینی، جهان دوم وضعیت ذهنی افراد یا دانش و جهان سوم که اطلاعات و محصول دانش ذهنی است. در تحلیل این

دانشی انتزاعی و انسانی

-
1. phenomena or fact
 2. data
 3. information
 4. knowledge
 5. wisdom
 6. Bertrand Russell, 1927-1970
 7. data
 8. immediate
 9. Structured propositions
 10. Ludwig Wittgenstein, 1889-1951م
 11. Karl Popper, 1902-1994م
 12. Martin Heidegger, 1889-1976م

کنیم، ولی نمی‌توانیم آن را بیان کنیم. در این میان، مایکل پولانی^۱ مفهوم دانش ضمنی را در تمایز با دانش صریح بیان می‌کند و به جنبه معنایی و هستی‌شناسی دانش ضمنی می‌پردازد به مفهوم توانایی انجام کار بدون اینکه بتوانیم آن را بیان کنیم و از ابعاد آن آگاهی داشته باشیم؛ مانند نواختن یک ساز موسیقی. همچنین پولانی با تأثیرپذیری از هایدگر در تبیین دانایی عملی، به ارائه نظریه دانش ضمنی می‌پردازد.

- در انتهای جلسه نیز موضوع فرایند دانش و دانایی مورد بحث قرار گرفت. دکتر امیرحسینی در این باره مطرح کردند که دانایی از طریق فرایند جذب دانش حاصل شده و عامل کاربرد دانش در عمل می‌شود. بطور متقابل فرایند شکل‌گیری و تحقق دانایی منجر به ایجاد دانش خواهد شد. یکی از مهمترین مدل‌های مفهومی در فرایند تعامل بین دانش و دانایی توسط اسپندر^۲ ارائه شده است:

جدول ۱- مدل مفهومی فرایند تعامل بین دانش و دانایی ارائه شده توسط اسپندر

ثبت	تغییر
عدم یادگیری (توقف یادگیری)	یادگیری اطلاعات جدید (شكل‌گیری دانش ذهنی) (یادگیری مفاهیم تئوریک)
کاربرد دانش (یادگیری در فعل)	یادگیری مهارت‌ها (یادگیری اطلاعات کاربردی)
(کاربرد دانش در عمل مانند گندم کاری)	(یادگیری علوم کاربردی مانند کشاورزی)

در پایان جلسه نیز پرسش و پاسخ درباره مطالب مطرح شده صورت گرفت.
چنانچه علاقه‌مند به دریافت اطلاعات بیشتر در این زمینه هستید، می‌توانید جهت دانلود فیلم جلسه سخنرانی به لینک ذیل مراجعه نمایند (لینک جلسه).

1. Michael Polanyi, 1891-1976 م
2. Spender

◀ معرفی نمایشگاه‌ها و طرح‌های فصلی کتاب در ایران

مژگان روح بخش فراغتی^۱

مقدمه

در ایران نمایشگاه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با کتاب، با عنوانین مختلفی چون "نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، نمایشگاه‌های کتاب استانی، نمایشگاه تخصصی کتاب‌های دانشگاهی و طرح‌های فصلی کتاب"، به طور مستمر در طی یک سال برگزار می‌شوند و متصدیان این امر فرهنگی، نهادها و ارگان‌هایی چون "وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (معاونت امور فرهنگی)، انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی و موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران" می‌باشند. این فعالیت‌های فرهنگی در قالب نمایشگاه و طرح‌های فصلی و استانی کتاب، جایگاه و نقش مهمی در دسترسی جامعه علمی، فرهنگی و دانشگاهی و همچنین علاقه‌مندان به کتاب و تازه‌های نشر و تجهیز کتابخانه‌های مراکز علمی، دانشگاهی و عمومی به کتاب‌های جدید و فعلی و پویا نگه داشتن صنعت نشر در طی سال دارند.

در ادامه به معرفی انواع نمایشگاه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی مرتبط با کتاب، که در ایران برگزار می‌شوند می‌پردازیم.

۱. نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

◀ مجری طرح نمایشگاه

مؤسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران، مجری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است.

◀ پیشینه نمایشگاه

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از سال ۱۳۶۶ به صورت مستمر، هر ساله در اردیبهشت‌ماه برگزار می‌شود. محل برگزاری نمایشگاه تا سال ۱۳۸۵ در محل دائمی نمایشگاه‌های بین‌المللی تهران بود ولی از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۹۴ نمایشگاه کتاب، در مصلی امام خمینی تهران برگزار شد. این نمایشگاه، طی سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ در مجموعه نمایشگاهی شهر آفتاب برگزار شد ولی از سال ۱۳۹۷ تا کنون مجدداً در محل مصلی امام خمینی تهران برپا می‌گردد.^۲

۱. کارشناس مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی

2. <https://fa.wikipedia.org>

با توجه به شیوع بیماری کرونا، این نمایشگاه در اردیبهشت ماه سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به صورت حضوری برگزار نگردید ولی با کمتر شدن شیوع بیماری کرونا در اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ مجدداً نمایشگاه به صورت حضوری در محل مصلی امام خمینی تهران و همچنین به صورت مجازی از طریق سامانه book.icfi.ir برگزار گردید.

◀ هدف نمایشگاه

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، به عنوان یکی از بزرگترین رویدادهای فرهنگی در ایران، بعد از ۳۳ دوره برپایی، به یکی از مهمترین نمایشگاه‌های کتاب در سطح خاورمیانه و آسیا تبدیل شده است و هر ساله تعداد زیادی ناشر داخلی و خارجی در این نمایشگاه حضور دارند^۱ و به ارائه تازه‌های نشر خود در زمینه‌های مختلف علمی، تخصصی و عمومی می‌پردازند که این امر منجر به غنی شدن هر چه بیشتر کتابخانه‌ها و نهادهای علمی، دانشگاهی و عمومی داخلی، به منابع ارزنده فارسی و لاتین و ترویج فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی در جامعه و ایجاد تبادلات فرهنگی و علمی با ناشران و کارگزاران کتاب‌های لاتین و نیز افزایش جایگاه فرهنگی ایران، در نگاه کتاب‌دوستان، محققین و علاقهمندان شرکت‌کننده در نمایشگاه از سایر کشورها گردیده است.

۲. نمایشگاه تخصصی کتاب‌های دانشگاهی

◀ مجری طرح نمایشگاه

انجمان فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی، مجری طرح نمایشگاه تخصصی کتاب‌های دانشگاهی است.^۲

◀ پیشینه نمایشگاه

نمایشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی، همزمان با هفته پژوهش از سال ۱۳۸۷ هرساله برگزار می‌شود. این نمایشگاه نیز مانند نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران در محل‌های مختلف و مشابه نمایشگاه تهران برگزار شده است. کتاب‌های جدید یا تجدیدچاپ شده در ۱۰ سال اخیر که دارای اعلام وصول از اداره کتاب هستند، می‌توانند در این نمایشگاه عرضه شوند.^۳

با توجه به شیوع بیماری کرونا، هشتمین نمایشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی برای نخستین بار در اسفند ماه ۱۳۹۹ به صورت مجازی، از طریق پرتال پند یا پرتال نشر دانشگاهی به آدرس vabf.ir برگزار گردید که این روند در سال ۱۴۰۰ همچنان ادامه داشته است.^۴

لازم به ذکر است که بیشتر کتاب‌های دانشگاهی نمایشگاه در موضوعات پژوهشی، فنی-مهندسی و علوم انسانی هستند که علاوه بر این سه حوزه باید دو حوزه فنی-حرفه‌ای و هنری را نیز از جمله موضوعاتی دانست که در نمایشگاه عرضه می‌شوند.

◀ هدف نمایشگاه

نمایشگاه سالانه تخصصی کتاب دانشگاهی با هدف تجهیز کتابخانه‌های مراکز علمی و دانشگاهی و عرضه کتاب‌های جدید به جامعه علمی کشور و نیز ایجاد انگیزه هر چه بیشتر برای ناشران دانشگاهی، جهت افزایش و گسترش فعالیت خود در حوزه صنعت نشر کتاب دانشگاهی و تخصصی، برپا می‌شود.

1. <https://katibenovin.ir>
2. <https://www.abup.ir>
3. <https://www.ibna.ir>
4. <https://www.ibna.ir>

۳. نمایشگاه‌های کتاب استانی

◀ مجري طرح نمایشگاه

مجری طرح نمایشگاه کتاب در مراکز استان‌های سراسر کشور، موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی ایران است.

پیشینه نمایشگاه:

نمایشگاه‌های کتاب استانی به عنوان یکی دیگر از مهمترین رخدادهای فرهنگی، از سال ۱۳۷۱ هر ساله بعد از برگزاری نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، در مراکز استان‌های سراسر کشور برگزار می‌شوند.^۱ با توجه به شیوع بیماری کرونا، این نمایشگاه در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به صورت مجازی و از طریق سامانه book.icfi.ir برگزار گردید.^۲ هدف نمایشگاه:

از اهداف این نمایشگاه‌ها می‌توان، ترویج فرهنگ کتاب‌خوانی، در دسترس قرار دادن تازه‌های نشر و توزیع متعادل کتاب در سطح کشور به ویژه مناطق دوردست و خارج از مرکز و ایجاد شور و نشاط فرهنگی در جامعه و نیز ایجاد انگیزه برای ناشران به منظور تلاش برای پویایی صنعت نشر نام برد.

۴. طرح‌های فصلی کتاب

◀ مجري طرح‌های فصلی

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مجری طرح‌های فصلی کتاب است.

◀ پیشینه طرح‌های فصلی کتاب

از سال ۱۳۹۴، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، طرح‌های فصلی کتاب را آغاز کرد^۳ که این طرح‌ها در ابتدا فقط به صورت دو بار در سال برگزار می‌شدند، ولی با شیوع بیماری کرونا از سال ۱۳۹۹ و مشکلاتی که برای ناشران و کتابفروشی‌ها و نمایشگاه‌های کتاب ایجاد شد، این طرح‌ها در هر فصل یک بار برگزار می‌شوند. این طرح‌ها، از آغاز با هدف ارائه یارانه مستقیم به مخاطبان کتاب و کتابفروشان ایجاد شدند و فرصتی هستند برای مخاطبان تا از تخفیف‌های فصلی در نظر گرفته شده استفاده کنند.

در این طرح‌ها، کتابفروشی‌ها به خریداران کتاب‌ها تخفیف داده و مبلغ تخفیف داده شده را از وزارت‌خانه دریافت می‌کنند. در این طرح، توزیع یارانه کتاب از طریق کتابفروشی‌هایی که شرایط لازم را داشته باشند انجام می‌شود و آن‌ها می‌توانند کتاب‌های خود را که با شرایط تعیین‌شده مطابقت داشته باشند به خریداران بفروشند. در حال حاضر این طرح‌ها با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و خانه کتاب و ادبیات ایران، برگزار می‌شوند، و اسامی کتاب فروشی‌های تحت پوشش این طرح‌ها در استان‌ها، از طریق سامانه tarh.ketab.ir اعلام می‌گردد.^۴

هدف طرح‌های فصلی کتاب

طرح‌های فصلی با هدف دسترسی مخاطبان به تازه‌های نشر و استفاده از تخفیف‌های در نظر گرفته شده در بازه‌های زمانی تعیین‌شده در فصل‌های مختلف سال، ترویج فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی، رونق کتابفروشی‌ها به عنوان یک پایگاه فرهنگی و از طرفی توجه به آن‌ها به عنوان نمایشگاه‌هایی دائمی در سطح استان‌ها که همواره به دلیل ارتباط مستقیم با مخاطبان خود نیاز جامعه علمی و فرهنگی را شناسایی کرده و پاسخگوی منابع موردنیاز آن‌ها هستند، ایجاد شده‌اند.

1. <https://katibenovin.ir>
2. <https://book.icfi.ir>
3. <https://www.ibna.ir>
4. <https://khabarban.com>

منابع و مأخذ

- وب سایت دانشنامه ویکی پدیا (<https://fa.wikipedia.org>)
- وب سایت انتشارات کتاب کتبیه نوین (<https://katibenovin.ir>)
- وب سایت انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی (<https://www.abup.ir>)
- وب سایت خبرگزاری کتاب ایران (<https://www.ibna.ir>)
- وب سایت نمایشگاه بین المللی کتاب تهران (<https://book.icfi.ir>)
- وب سایت خبربان (<https://khabarban.com>)

گزارش خرید مجازی

مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی
دانشگاه فردوسی مشهد از

سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران

مینا فرج‌زاده و مژگان روح‌بخش فراغتی^۱

سی و سومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران از تاریخ ۲۱ لغایت ۳۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ همزمان به صورت حضوری و مجازی برگزار شد و در بخش مجازی، زمان نمایشگاه تا دوم خرداد ماه تمدید گردید. برآن شدیم تا ضمن ارائه گزارشی از نحوه سفارش تا تهیه کتاب‌های مورد نیاز اعضاء مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد، نگاهی اجمالی بر نمایشگاه مجازی، مزایا و معایب آن داشته باشیم.

دانشگاه فردوسی مشهد با توجه به تجربه موفق در بهمن ماه ۱۳۹۹، امسال نیز از بخش مجازی نمایشگاه کتاب، جهت تامین منابع علمی موردنیاز خود استقبال نمود.

همزمان با اعلام برپایی نمایشگاه، مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی، علاوه بر اقدامات لازم جهت تامین بودجه، به اعضای هیأت علمی، دانشجویان و کارکنان دانشگاه اطلاع‌رسانی کرد تا علاقه‌مندان از طریق پرتال دانشگاه، کتاب‌های موردنیاز خود را جهت تهیه از نمایشگاه با مراجعه به سایت نمایشگاه (<https://book.icfi.ir>) جستجو و ارسال نمایند تا در بخش سفارشات کتابخانه مرکزی بعد از بررسی‌های لازم اقدام به خرید شود.

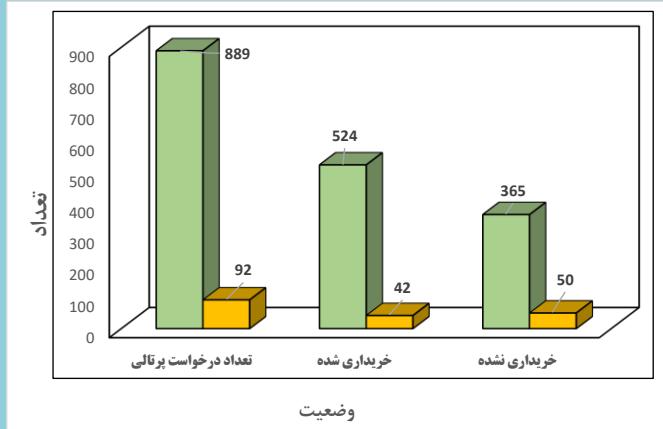
بعد از دریافت سفارش اعضا، منابع درخواستی با موجودی کتابخانه مرکزی چک و عنوانین تکراری حذف شده و مابقی در یک لیست گردآوری و به عنوان فهرست نهایی جهت خرید تهیه شد.

با آغاز شروع به کار نمایشگاه، کتابخانه مرکزی و کتابخانه‌های اقماری دانشگاه هر کدام به طور جداگانه و با توجه به بودجه تعیین شده، در سایت نمایشگاه، اقدام به ثبت‌نام سازمانی جهت دریافت بن خرید کتاب با تخفیف ۲۰٪ نمودند. این تخفیف از امتیازاتی بود که امسال فقط به خرید مجازی از نمایشگاه علاوه بر تخفیف ۱۰٪ نشران اختصاص داده شده بود.

بعد از تأیید ثبت‌نام در سایت نمایشگاه و تهیه بن سازمانی، کار خرید از نمایشگاه مجازی طبق لیست‌های درخواستی اعضا آغاز شد که با توجه به تجربه قبلی از نمایشگاه مجازی بهمن ۱۳۹۹، کار خرید با سرعت و دقت بیشتری انجام گرفت.

لازم به ذکر است مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی در این نمایشگاه، جهت خرید کتاب‌های فارسی و لاتینی که از طریق پرتال سفارش توسط اعضای دانشگاه ارسال شده بود، شرکت کرد.

تعداد منابع درخواستی به تفکیک کتاب‌های فارسی و لاتین و تعداد منابع خریداری شده در شکل ۱ نشان داده است.

۱ کارشناسان کتابخانه مرکز اطلاع‌رسانی و کتابخانه مرکزی دانشگاه فردوسی مشهد

شکل ۱- آمار تعداد کتاب‌های درخواستی فارسی و لاتین، کتاب‌های خریداری شده و خریداری نشده از نمایشگاه

نمایای نمایشگاه مجازی

در این بخش برخی از مزایای نمایشگاه مجازی را نسبت به نمایشگاه حضوری برمی‌شماریم.

- ۱- در نمایشگاه مجازی، کاربران علاوه بر برخورداری از تخفیف ۱۰٪ ناشران، از تخفیف ۲۰٪ در قالب بن کتاب نیز برخوردار بودند اما در بخش حضوری فقط تخفیف ۱۰٪ اعمال می‌شد.
- ۲- در نمایشگاه مجازی، دیگر نیاز به اعزام تیمی از کتابخانه جهت خرید نبوده و همین امر باعث صرفه‌جویی دستگاه در هزینه‌های مربوط به ماموریت اعضا شده و علاوه بر آن شرکت در نمایشگاه مجازی نیز از سوی کتابداران مورد استقبال قرار گرفت چون دیگر نیازی به عزیمت به تهران و تحمل سختی‌های نمایشگاه حضوری از جمله شلوغی نمایشگاه و آلودگی محیط، انجام امور مربوط به بسته‌بندی و پست منابع که هزینه‌های زیادی را به خود اختصاص می‌دهد از بین می‌رفت.
- ۳- حضور تیم سفارش و تهیه کتاب در محل کار، باعث می‌شد همزمان به پرтал سفارش کتاب، سامانه کتابخانه و سایت نمایشگاه دسترسی داشته باشند و سفارشات جدید را با موجودی کتابخانه چک کرده، عنوانین تکراری را حذف و منابع مورد نیاز را از سایت نمایشگاه خریداری نمایند. این امر در نمایشگاه حضوری، بسیار سخت و تا حدودی غیرممکن هست.
- ۴- در نمایشگاه مجازی بعد از پرداخت آنلاین سبد خرید، بلاfaciale ناشران از طریق پست، اقدام به بسته‌بندی و ارسال رایگان کتاب‌ها کرده و کاربران می‌توانند از طریق پروفایل خود وضعیت منابع خریداری شده را کنترل نمایند. در نمایشگاه حضوری بسته‌بندی و ارسال کتاب‌ها به عهده خریدار است و همین امر علاوه بر تحمل هزینه‌های پست، مشکلاتی مانند خستگی افراد و کاهش سرعت در خرید منابع را بدباند دارد.
- ۵- در نمایشگاه مجازی، از طریق کدهای پیگیری که بعد از خرید، در اختیار کاربران قرار می‌گیرد، امکاناتی از جمله دانلود فاکتور کتاب‌های خریداری شده به همراه تعداد نسخه و وضعیت بسته‌بندی و ارسال منابع خریداری شده، در اختیار خریداران مجازی قرار می‌گیرد و با این امکانات دیگر دغدغه‌ای نسبت به دریافت کتاب‌ها نیست و در صورتی که منابعی بطور ناقص ارسال شوند و یا اصلاً ارسال نشده باشد از طریق کد رهگیری که در زمان خرید در اختیار کاربران قرار می‌گیرد تمام موارد قابل پیگیری می‌باشد.
- ۶- در نمایشگاه مجازی سرعت خرید منابع بیشتر از نمایشگاه حضوری هست بدليل اینکه در نمایشگاه حضوری کتابداران زمان زیادی را صرف مراجعته به غرفه ناشران جهت تهیه منابع و فاکتور و بعد از آن، بسته‌بندی و پست منابع می‌نمایند، این امر نه تنها باعث خستگی مفرط همکاران می‌شود بلکه سرعت خرید را به شدت کاهش می‌داد. اما در نمایشگاه مجازی افراد از طریق سیستم اقدام به خرید کرده و ناشر اقدام به ارسال رایگان منابع می‌نماید.

معایب نمایشگاه مجازی

- ۱- پیگیری‌های لازم جهت تهیه منابع کسری که معمولاً بعد از اتمام نمایشگاه مجازی و دریافت بسته‌های پستی انجام می‌شود زمان زیادی از وقت همکاران بخش سفارشات را می‌گیرد.
- ۲- در نمایشگاه مجازی، گاهی با عدم همکاری ناشران جهت ارسال منابع کسری مواجه می‌شویم اما در نمایشگاه حضوری چون کتاب‌ها همزمان با پرداخت فاکتور، به خریداران تحویل می‌گردند دیگر نیاز به پیگیری ندارد.

پیشنهادات

پیشنهاد می‌شود با توجه به استقبال کاربران از نمایشگاه مجازی، تعداد برگزاری اینگونه نمایشگاه‌ها در طی سال بیشتر شود و یا بخش مجازی نمایشگاه بطور دائمی در طی سال دایر باشد تا خرید علاقه‌مندان فقط به ایام خاصی اختصاص داده نشود. با این شیوه می‌توان از ازدحام در نمایشگاه حضوری نیز جلوگیری شود.